

ISSN 0235-6368
Дім сад город
7
1990

Улюблена квітка

Квітів на світі багато, але мені до душі гладіолуси. Цвітуть вони у мене з липня і аж до заморозків. Спочатку ранні сорти, потім середні, пізні, у вересні зацвітають дітки.

Хотіла б детальніше спинитись на дітках. Саджаю їх окремою грядкою на сонячному місці десь 10 травня. Грядку заправляю перегноєм, добре розпушую і висаджую рядками приблизно так, як цибулю (відстань між дітками 8—10 см, а між рядками — 15 см). Ціле літо грядку обробляю, прополюю, розпушую землю, підживлюю. У вересні дітки вже схожі на дорослі гладіолуси. Виганяють стрілки і зацвітають. Цвітуть до заморозків такими ж за розміром квітами, як і дорослі. Цибулини в них виростають теж чималі, а за якістю — цінніші від старих великих. Маю більше десяти сортів гладіолусів. Є лишки цибулини.

Л. П. БОРЩ

Сумська обл.,
Сумський р-н,
с. Кияниця

Символ дружби

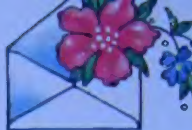
Дуже люблю гладіолуси. Маю їх велику колекцію. Квітка ця — символ дружби, пам'яті і вірності. У перекладі з латинської «гладіолус» означає «меч». Ця назва пов'язана з легендою. Жорстокий римський полководець взяв у полон воїнів і зробив з них гладіаторів. Двом — Севту і Тересу, які були товаришами,— наказав битися на смерть. Переможцю обіцяв свободу і руку своєї дочки. Друзі не зрадили дружби і битись відмовились. Мечі кинули на землю. Римляни вбили їх, а на місці мечів виросли квіти гладіолуси.

Ростуть гладіолуси на будь-якій окультуреній землі, але не на ділянці, яка заливається водою. Вони люблять сонце. Однак у жаркі літні дні їх треба притіняти. Земля повинна бути вологою і тому про полив забувати не слід. Грядку готую з осені. Вношу органічні добрива (2—4 кг на метр квадратний). Гладіолуси висаджую, коли мине загроза приморозків. Перед садінням бульбоцибулини замочую на 2—3 години в міцному розчині марганцю. Очищаю від лушпиння і висаджую в борозни. Стараюсь не загущувати насаджень. Навесні підживлюю мінеральними добривами. Перше підживлення роблю, коли з'являться 2 листки; друге — 3—4; третє — 5—6; четверте — у період цвітіння; п'яте — після цвітіння.

Викопую гладіолуси в суху погоду на початку вересня. Замочую їх у воді і мию. Після чого 10—15 хв витримую в розчині міцного марганцю. Обрізаю коріння і листя. Даю обсохнути на повітрі, після чого сушу в теплому приміщенні при температурі 25—30° протягом 20—25 днів. Потім складаю в старі капронові панчохи і заношу в погріб. Гладіолуси зимують добре. Маю близько 40 сортів цих квітів. З радістю поділюся садивним матеріалом за невелику плату, дам поради. Хто буде мені писати, прошу вкладати конверт для відповіді.

Т. М. ЗАГОРОДНЯ,

*258581, Черкаська обл., Шполянський р-н,
с. Сигнаївка, вул. Матросова, 37*

Квіти для хворих дітей

Під таким заголовком у № 3 «ДСГ» опубліковано лист Марії Миколаївни Реберт, садівника Одеського дитячого кістково-туберкульозного санаторію ім. Крупської, у якому вона звернулася до читачів журналу — садівників-аматорів, квітникарів — з проханням поділитися насінням квітів, овочів, лікарських рослин. На цей лист гаряче відгукнулися добрі люди і надіслали безкоштовно чимало садивного матеріалу. Марія Миколаївна Реберт поділилася одержаним насінням з працівниками дитячого ревматологічного санаторію «Мала долина». Про це нас повідомив головний лікар санаторію «Мала долина» Л. І. Скирда.

Надійшов лист з подякою і від заступника директора Одеської школи-інтернату № 97 для глухуватих дітей.

Приємно, що так багато людей відгукнулися на лист Марії Миколаївни Реберт і не залишилися осторонь, знайшли можливість допомогти дітям.

Редакція «ДСГ» висловлює щиру подяку всім садівникам і городникам, що здійснили акт милосердя і подарували радість хворим дітям. Зичимо їм міцного здоров'я і успіхів.

Пропоную...

...садивний матеріал гладіолусів (70 сортів), жоржин, айстр, огірків, помідорів, кабачків.

О. М. КЛЮЧ,
*338012, Донецька обл.,
м. Горлівка, вул. Білоруська, 28*

...садивний матеріал гладіолусів (200 сортів), тюльпанів, нарцисів, гіацинтів, крокусів. На замовлення надсилаю список сортів. А також колекцію гладіолусів з 20 сортів вартістю 20 крб., включаючи поштові витрати.

А. М. ТЕРНАВСЬКИЙ,
*281630, Хмельницька обл.,
м. Городок, вул. Тельмана, 20*

Скористалися оголошенням

Ми спробували скористатись оголошеннями в «ДСГ» і надіслали кілька запитів. Чуйною, доброю людиною виявилась Аліса Петрівна Михайлова з Вінниці. Відразу відповіла нам, надіслала каталог на насіння помідорів 148 сортів з рекомендаціями щодо їх вирощування, а потім і саме насіння. Просимо передати через журнал Алісі Петрівні нашу щиру вдячність і побажати їй здоров'я.

Але не завжди нам так щастило. Надіслали, наприклад, замовлення на картоплю Адретта по оголошеннях з Донецької та Полтавської області і навіть відповіді не одержали. Від таких «послуг» залишається тільки неприємний осад у душі. Однак сподіваємось, що таких городників, як Аліса Петрівна Михайлова, більше.

Л. Ф. БЕРСЕНЄВА,

м. Брест Білоруської РСР

Своя рука — владика

Нелегке життя у категорії людей, назву якій до цих пір ще не придумали, хоча й існує вона уже три роки. Та й справді, як нас назвати? Ми не члени садово-городніх кооперативів, хоч і маємо так звані «дачі» — старі будинки у селі. Ми і не дачники, і не колгоспники, навіть не жителі села. Мабуть, тому, завдяки цій невизначеності, залежить наша доля від будь-якої примхи будь-якого чиновника. І як приклад цьому моя власна історія.

Наше районне керівництво з дивною упертістю не відводить землі під дачі. Мовляв, не по-господарськи розбазарювати землю. Хто хоче, хай їде в село, купує стару, покинуту хату і обробляє землю. Поїхали, покупляли — й самі не раді. Бо хата ж вросла в землю, її дешевше завалити, ніж відремонтувати. Будівельні матеріали? Вибачайте, немає. А присадибна ділянка 0,5, 0,7 гектара! Коли я оформляла в колгоспі свою так звану «дачу», сказала голові, що мені 0,48 га, які прилягають до хати, багато, важко буде обробляти пенсіонерці. У відповідь почула: або весь город, або нічого. Переплановувати не будемо.

Отож, всі 0,48 га я тричі полола, двічі косила пожнивні бур'яни, потім зкультивувала і на зиму зорала. Врожаю зібрала мізерію, бо не було дощів. За договором з колгоспом за користування землею минулого року я повинна була виростити 0,27 га кормового буряка. Виростила, здала 19,5 т, заробила 148 крб. Цього року голові колгоспу спала на думку інша ідея. Буряки виростять колгоспники самі, а «фазендники» (так нас називають) хай вирощують картоплю й цибулю.

13 березня, коли вже був опублікований Закон про землю, нас зібрали й примусили підписати договір, що в 1990 р. з кожної сотки землі ми повинні здати колгоспові безкоштовно 5 кг картоплі і 1 кг цибулі. Якби ж не такий дефіцит у наших південних краях картоплі, то можна було б і змиритись. Але чому безкоштовно? Хто ж захистить нас від сваволі партійно-бюрократичної системи?

О. МАШОШИНА, пенсіонерка
332410, Запорізька обл., м. Приморськ, вул. Голіка, 2, кв. 3

Щоб витрачалося менше цукру

У вас дуже смачні рецепти, але я вважаю, що живете не за нашими можливостями. Зварити варення з 1 кг фруктів, витративши 1,5 кг цукру, про це знає кожна господиня. Але підкажіть, як зварити варення тоді, коли на особу видається лише 1,5 кг цукру на місяць.

В саду багато смородини, малини, суниць тощо, а можна зекономити цукру од сили 15 кг. Порадьте, як правильно розподілити цукор, щоб було і варення, і компоти. Які фрукти можна консервувати без цукру, що при цьому слід додавати до них? В усіх книжках рекомендується консервувати фрукти з цукром.

Думаю, таке запитання цікавить не тільки мене, але й інших садівників. Хотілося б одержати поради.

О. В. НЕСЕН,
252135, Київ, вул. Андрющенка, 7/19, кв. 55

Гібриди місцевих кіз із зааненами

Чернігівське товариство тваринників-аматорів дрібних жуйних тварин схрещує маток місцевих кіз з цапами зааненської породи і має добрі результати: матки по першій лактації дають за добу 3 літри молока, по другій — 4. Тварини від зааненів успадковують молочність і тілобудову, а від місцевих кіз пристосованість до кліматичних умов і вовновість.

Товариство утримує поголів'я, що в третьому і четвертому поколіннях не відрізняється від тварин зааненської породи і має змогу їх реалізувати. При цьому від бажаючих придбати молодняк доцільно заздалегідь одержати замовлення за адресою: 250000, Чернігів, вул. Воровського, 38, Товариство тваринників-любителів дрібних жуйних тварин. Дні особистого прийому — середа з 9 до 12 год, п'ятниця — з 15 до 19 год.

О. В. РЕКУНОВ,
голова товариства

Читачі радяться, пропонують, запитують

На якій відстані від межі сусіда можна садити смородину, вишні, яблуні, груші, чи існують для цього якісь норми?

Н. І. ЛУКАШ
м. Конотоп

Саджаючи плодові дерева і ягідники, слід відступити від межі сусіда на таку відстань, щоб ваші дерева чи кущі не росли над сусідньою ділянкою і не затінювали її. З огляду на це смородину, порічки, агрус висаджують на відстані 0,75—1 м, низькорослі вишні — 1,2—1,3 м, карликові яблуні — 2 м, сильнорослі яблуні і груші — щонайменше 3 м, особливо на західному боці ділянки, де тінь падає переважно на ділянку сусіда.

І. С. РОМАН,
кандидат с.-г. наук
(УНДІ садівництва)

Щоб горобці не клювали

Нерідко городники скаржаться на викльовування горобцями зерен соняшнику в період їх дозрівання. Збереження врожаю завдає часом чималого клопоту, котрий далеко не завжди увінчується успіхом.

В селі Буднлка Лебединського району на Сумщині кілька пенсіонерів випробували дуже простий і досить ефективний спосіб збереження зерна соняшнику від настирливих пташок. Полягає він у тому, що під час початку цвітіння рослин на них зрізають листки, розташовані поблизу голівок. Робиться це для того, щоб горобці та інші пернаті не змогли зкльовувати зерна, влаштовуючись на зручних «сідалах».

Завдяки такому простому заходу випадки часткового пошкодження соняшників трапляються дуже рідко, а повного знищення зерен хоча б на одній голівці городники-аматори не пригадують.

В. І. ТАРАСЕНКО.

Дім сад город 7
1990

Щомісячний додаток до журналу Державного агропромислового комітету Української РСР «Сільські обрії»

Видається з 1989 р.

Ходімте в сад

Спочатку про «яблуню без цвіту». Це не таке вже рідкісне, виняткове явище. Подібні форми виявлені і ростуть у нашому інституті, Білоруському НДІ садівництва, овочівництва і картоплі, в саду Полтавського с.-г. технікуму, у Ніжинському педінституті, в с. Андріашівка Сумської області та ін.

При гібридизації сортів Яндиковське × Пепінка литовська ми одержали 27 форм з безпелюстковими квітками. Більшість з них — самонеплідні, тобто не зав'язують плодів без запилення пилком інших сортів.

«Яблуня без цвіту»... з точки зору науки

«Яблуня без цвіту, яблука без зерняток...» Під такою назвою у № 7 «ДСГ» було опубліковано інформацію доцента Луцького педінституту В. К. Терлецького, в якій йшлося про дивовижне дерево, що росте у Сторожинці на Буковині і родить без попереднього запилення. У цьому ж номері надрукована замітка В. Г. Панчука «Лісова знахідка», і теж про незвичайну яблуню.

Редакція «ДСГ» звернулася за порадою до вчених Мліївського науково-дослідного інституту садівництва Лісостепу України ім. Л. П. Симиренка. На її прохання описані у замітках явища коментує кандидат сільськогосподарських наук В. Я. Чупринюк.

Коментар вченого

У виявленої яблуні квітки не були штучно ізольовані, тому робити з певністю висновок, що дерево плодоносить без запилення і запліднення, не можна.

Оскільки такі форми, та й саме явище партенокарпії, становлять значний інтерес для науки і практики, хочу звернутися до читачів журналу з проханням: виявивши безпелюсткові форми або дерева з іншими відхиленнями, обов'язково повідомляйте про це науково-дослідним закладам, зокрема у відділ зерняткових культур Мліївського НДІ садівництва (258532, Черкаська область, Городищенський район, Млієво-1).

Щодо «лісової знахідки», то останнім часом увагу фахівців та садівників-аматорів привертають форми і сорти яблунь, схильні до розмноження живцями та відсадками. Такі дерева часто зустрічаються на Нижньому Поволжі, у Закавказзі, Середній Азії, рідше — на Україні. У селі Андріївці Кролевецького району на Сумщині росте 200-річна яблуня, що займає майже 500 кв. метрів. Гілки її, схиляючись, укорінюються, утворюючи деревосад.

Виявлена В. Г. Панчуком яблуня проста у розмноженні і може бути використана для виведення нових сортів з підвищеною здатністю до укорінення.

В. Я. ЧУПРИНЮК,
кандидат сільськогосподарських наук

Служба взаємодопомоги

Лимонник з насіння

Привезли мені з Далекого Сходу насіння лимонника, купленого в магазині. Я його посіяв, але вже минуло більше року, а насіння не проросло. Порадьте, будь ласка, як виростити лимонник з насіння.

І. Ф. ШИНКАРЧУК,
м. Хмельницький

З досвіду А. С. ОЛІЙНИКА, Вінницька обл., Барський р-н, с. Терешки, вул. Шевченка, 14

Розмножувати лимонник, як мені здається, найкраще насінням. Але щоб воно проросло, його необхідно стратифікувати, тобто підготувати для висівання. Для цього я сухе насіння п'ять днів вимочую у воді (воду міняю щодня). Потім насіння кладу в заздалегідь прожарений грубозернистий пісок або пропарений торф чи тирсу і тримаю місяць при кімнатній температурі (18—20°), після цього — 1,5—2 місяці у холодильнику, краще під морозилкою (—3—5°). Пам'ятайте, що весь цей час насіння повинно бути у зволоженому піску чи торфі. Коли насіння висію, стежу, щоб грунт не пересихав. Перші два роки рослину необхідно притіняти. На постійне місце пересаджую з грудкою землі, обов'язково зволоженою, бо навіть незначне підсихання коренів погіршує прижнвлюваність або рослина може й зовсім не прийнятись.

Саджанці лимонника висаджую на відстані 1 м один від одного. Яму викопую 60 × 60 × 60 см, на дно кладу крупний гравій, биту цеглу чи черепицю, а зверху — суміш з перегною-сипцю, листяного компосту, верхнього шару родючої землі. На глиняних грунтах до суміші слід додати ще кілограмів 15 грубого піску. Щовесни лимонник підживлюю курячим послідом (1 кг на 10 л води), але послід повинен перебродити, інакше спалить коріння.

Біля будинку висаджуйте так, щоб сніг, зсуваючись з даху, не падав на рослину, бо може її поламати. Висаджувати краще не менше 5 саджанців.

Плодоносити починає на 5—6-ий рік, а через 8 років це буде суцільна зелена стіна, яка захистить своїх господарів від спеки і довгі роки даруватиме цілющі плоди.

* * *

Незабаром осінь. Хотілося б, щоб на сторінках журналу аматори-умільці поділилися своїми конструкціями механічних овочерізок, плодотерок, соковижималок, звичайно, з кресленнями вузлів і деталей.

Б. А. Харченко,
м. Кременчук Полтавської обл.

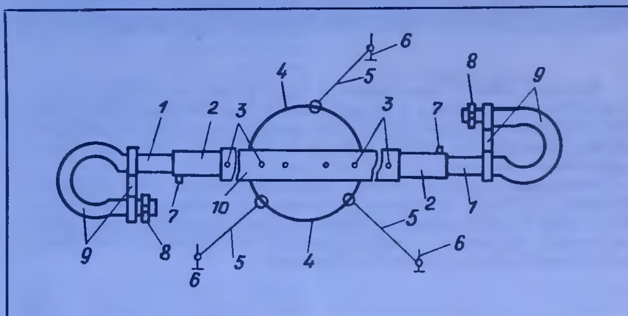
Як одержати чистий сік з яблук, груш, винограду? У мене, як не фільтрую, залишається осад. А в магазинах соки без нього. Як цього досягти, порадьте.

А. К. Пелих,
Сумська обл.

Своїми руками

Пристрій для закріплення гілок

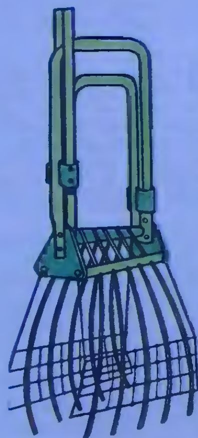
Боляче спостерігати, як виплекане протягом тривалого часу дерево, що почало плодоносити, від вітру, налиплого на гілляку снігу чи щедрого урожаю «роздирається» навпіл, а то й повністю гине. Щоб хоч якось допомогти садівникам зберегти дерева цілими і здоровими у різні пори року, мною розроблено недорогий, конструкційно простий пристрій для закріплення гілок дерев. Він складається (див. рис) з регульованих і фіксованих у певному положенні трубчастих елементів 2 з утримуючими пристроями 1, виготовленими у вигляді дугоподібних охоплювачів 9 з гайками 8 для фіксації гілок у заданому напрямку. Елементи 2 встановлені у середньому трубчастому елементі 10 більшого діаметра з дугами 4 для приєднання розтяжок 5 з кільцями 6 і додаткових гачків (на рис. не показані) для закріплення гілок. Утримуючі пристрої 1 виготовлені поворотними на 360° з можливістю фіксації будь-яких гілок. Трубчасті елементи з'єднуються між собою за допомогою шплінтів 3, а утримуючі пристрої з виточками на кінцях фіксують у трубчастих елементах 2 гвинтами 7.

Пристрій використовують так.

Візуально визначають приблизну відстань, на яку необхідно перемістити гілку у заданому напрямку. Всовуючи або висовуючи трубчасті елементи, встановлюють і фіксують цю відстань на пристрої з одночасною фіксацією. Відгвинчують гайки 8 дугоподібних охоплювачів 9 утримуючого пристрою 1, одним з вивільнених гачків захоплюють гілку і нагинають її доти, поки не з'явиться можливість захопити іншу гілку (бажано товщу або лідерну) протилежним гачком. Монтують дугоподібні охоплювачі 9, з'єднуючи гайками їх нижні частини з гачками, охопивши таким чином гілки у заданих місцях. Щоб запобігти пораненню гілок, контактні місця дугоподібних охоплювачів 9 ізолюють гумовими трубками. Тонкі гілки переміщують у заданому напрямку за допомогою гачків, які з'єднують з дугами 4 елемента 10 еластичним матеріалом, наприклад шпагатом. До цих же дуг 4 приєднують розтяжки з кілками, які утримують дерева від повалення, викликане вітром, зміною стану грунту, надлишком плодів тощо.

Й. М. СВОРЕНЬ,
290059, Львів, вул. Грінченка, 14, кв. 30

Підбирач городніх відходів

Сконструював цей пристрій і використовую його у своєму саду вже кілька років. Він чисто збирає виполоту та скошену траву, картоплиння, бадилля, інші відходи. Працювати ним можна однією рукою. Конструкція підбирача проста (див. рис.) і не вимагає особливих пояснень. Виконано пристрій з алюмінієвих трубок і 4-міліметрового пружинистого сталевого дроту.

Прибираючи опале листя, на вилки потрібно прикріпити металеві сітки, як показано на рисунку.

Підбирач значно полегшить роботу в саду й на городі, особливо людям похилого віку та інвалідам.

І. П. ПЕРЕВЕРЗЄВ
252195,
Київ, вул. І. Кудрі, 38-б, кв. 73

ГРУНТ І ДОБРИВА

Рослини здатні одержувати з грунту все необхідне для їх життєдіяльності тільки у мінеральній формі. Поживні речовини, які є в органічній масі, гумусі або органічних добривах, можуть ними споживатися лише після мінералізації, тобто розкладу органічних сполук.

Інтенсивність росту рослин залежить також від кількості споживаних ними мінеральних поживних речовин. З врахуванням стану і стадії розвитку рослини необхідно уміти правильно визначити кількість і співвідношення всіх речовин, від яких найбільшою мірою залежатиме врожай.

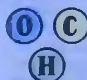
Поживні речовини

Для нормального росту і розвитку рослині потрібні 9 головних поживних елементів, які називаються біогенними — необхідними для життя. Це кисень (O), водень (H), вуглець (C), азот (N), фосфор (P), калій (K), кальцій (Ca), магній (Mg), сірка (S), залізо (Fe). Якщо у поживі рослини не вистачає хоча б одного з цих елементів, то вона росте лише доти, поки не вичерпаються її власні запаси цього елемента, після чого гине. Крім цих головних, так званих макроелементів, у рослині є й інші в незначній кількості, в розсіяному стані, через що їх називають розсіяними, або мікроелементами. Це бор (B), натрій (Na), кремний (Si), цинк (Zn), мідь (Cu) та ін.

Частину поживних речовин — вуглець і кисень — рослини одержують з повітря, а іншу, більшу — азот, фосфор, калій, кальцій, магній та ін. — з грунту. При цьому вони сприймають необхідні елементи не в чистому вигляді, а у вигляді різних хімічних сполук. Наприклад, фосфор споживається ними у формі фосфорної кислоти, азот — у формі аміаку або азотної кислоти. Всі ці компоненти у поживі рослин повинні бути у необхідній рівновазі. Так, згідно з законом Лібіха, якщо у грунті не вистачає хоча б одного з головних біогенних елементів (N, P, K, Ca), то рослина і решту з елементів зможе спожити тільки обмежено, навіть якщо вони є у грунті у необхідній кількості.

Грунтознавчий практикум

Значення окремих елементів для рослин

Кисень, вуглець, водень — це основні будівельні матеріали. Кисень і вуглець рослини беруть з повітря. Садівник практично не може впливати на їх споживання, хіба що тільки своєчасно змивати з рослин пил. Водень рослини одержують, розкладаючи воду в процесі фотосинтезу.

Азот — один з найважливіших для рослини елементів. Споживається він у формі аміаку або ж азотної кислоти, тільки бобові рослини мають здатність за допомогою бульбочкових бактерій засвоювати азот у чистому вигляді з атмосфери. Потреба рослин у ньому велика. Так, плодоносна яблуня бере з грунту до 7 кг цього елемента за рік. Тому необхідно постачати рослину азотом регулярно, але одночасно у певному співвідношенні з іншими поживними речовинами. Надто великі норми азотних добрив спричиняють буяння вегетативних органів (листя), в результаті чого зменшується опірність рослини хворобам. Від надлишку азоту плоди виростають блідими, втрачають свій аромат і погано зберігаються. Передозування цього елемента призводить і до того, що на деревах досить довго тримається зелене листя і вони бувають погано підготовленими до зимового сну.

Восени азотні сполуки переходять з листя в деревну частину рослини, де зберігаються як запас на весну. На початку вегетації споживання азоту буває підвищеним, оскільки він іде на утворення нових пагонів, листя і коренів. Азот із деревних частин швидко витрачається і його запас потрібно поповнювати, підживлюючи рослину швидкодіючими азотними добривами (селітрами). Саме тому навесні фруктові дерева і ягідники слід удобрювати якомога раніше. Нестача азоту в грунті проявляється карликовим ростом, блідо-зеленим кольором листя та його передчасним опаданням. Фруктовим деревам, особливо молодим, щедре підживлення азотом необхідне.

Багаторічники (фруктові й декоративні деревні породи, багаторічні квіти) треба удобрювати азотом тільки до кінця липня, щоб деревина встигла як слід визріти і була добре підготовлена до зими. Більша частина листяних овочевих культур потребує щедрого удобрення азотом протягом всього вегетаційного періоду.

Коренеплоди потребують такого удобрення тільки спочатку, пізніше підживлення азотом робить їх менш здатними до зберігання. Що ж стосується декоративних рослин, то надлишок азоту в них проявляється збільшенням листя за рахунок погіршення цвітіння (квіти не мають також яскравих кольорів).

Фосфор особливо важливий для визрівання плодів. Рослина найбільше потребує його під час утворення зав'язі. На відміну від азоту, фосфор скорочує вегетаційний період. Кількість азоту і фосфору в живленні рослини повинна бути у певному співвідношенні, інакше при нестачі останнього буде особливо сильно проявлятися дія азоту, ніби його був надлишок. У дерев нестача фосфору гальмує ріст живців, розміри листків зменшуються, і на них проступають червонуваті прожилки. Овочі в таких випадках без смаку, морква бліда. У квіткових рослин при нестачі фосфору утворюється менше квітів, а їхні кольори втрачають виразність.

Калій — елемент, який посилює морозостійкість рослин, сприяє їх загальному доброму стану. Рослини, особливо молоді, вимагають багато калію. Чим більше вони споживають азоту, тим більше треба їм калію. Його нестача не проявляється так помітно, як інших основних пожив-

Школа садівника

Школу веде Мліївський науково-дослідний інститут садівництва Лісостепу України ім. Л. П. Симиренка.

них елементів, але рослини, яким не вистачає калію, погано переносять посуху, не витримують морозів і взагалі часто гинуть через несприятливі погодні умови.

Ca Кальцій, на відміну від інших поживних елементів, рослина накопичує в своему організмі постійно. Вона використовує його як будівельний матеріал, головним чином при утворенні деревної тканини і коренів. Особливо потрібний кальцій кісточковим рослинам, для яких він, поряд з кремнієм,— головний компонент при формуванні кісточок. Коли, наприклад, культивують абрикосові і персикові дерева на кислих грунтах, де мало кальцію, то стикаються з тим, що кісточки у плодах або взагалі не утворюються, або ж слабка кісточка тріскається, плід ніби розломився, і, як правило, швидко загниває.

При нестачі кальцію страждають і корені: повільно ростуть, утворюють мало побічних корінців і кореневих волосків. Нестача кальцію спостерігається на кислих грунтах, часто замоклих і малоповітряних. Такі грунти слід вапнувати; допомагає також осушення і розпушування. Надлишок кальцію заважає рослинам споживати фосфор, залізо, магній та інші елементи. У таких випадках у грунт слід вносити торф.

На нестачу і надлишок кальцію рослини реагують однаково — хлорозом, тобто блідістю листкової тканини.

Mg Магній потрібен рослині для утворення хлорофілу. Він — істотний компонент листової зелені. При його нестачі листя блякне і навіть жовтіє. Порівняно з іншими поживними елементами, магнію рослині потрібно не дуже багато. У більшості випадків потребу в ньому задовольняє природна наявність його у грунті. Нестача цього елемента, як правило, проявляється тоді, коли є надлишок кальцію, що обмежує засвоєння магнію рослиною. Зовнішньо це дає про себе знати типовим хлорозом, а в яблунь — коричневою плямистістю листків. Якщо зменшити вміст кальцію у грунті, то увійде в норму і споживання рослиною магнію, який дуже важливий для цвітіння, плодоношення, визрівання насіння. У насінні магнію і фосфору дуже багато, а в зеленій насінині його навіть у 3 рази більше, ніж кальцію.

S Сірка. Потреба у сірці для різних рослин різна. Фруктовим деревам вона потрібна в незначній кількості. Овочеві культури потребують її більше. Дуже вимогливі щодо її вмісту в грунті селера, цибуля, часник, помідори. Тому ці культри необхідно удобрювати сульфатами, в яких, поряд з іншими поживними речовинами, є й сірка.

Fe Залізо необхідне для утворення хлорофілу та перебігу інших життєво важливих процесів. Однак самі рослини використовують його порівняно небагато, і тому, як правило, їм вистачає природного вмісту цього елемента в грунті.

Нестача заліза проявляється на зелені листя: рослини блякнуть. Інколи це трапляється через надлишок кальцію у грунті. Нестачу заліза можна поповнити, особливо у фруктовому саду, поливаючи його однопроцентним розчином залізного купоросу.

B Розсіяні елементи (мікроелементи). З числа таких елементів особливо велике значення має бор, насамперед для бобових і картоплі, а також для загального розвитку решти рослин. Його нестача у деревних рослин проявляється засиханням верхівок, слабким цвітінням, появою невеликих шкірястих скручених листків. З нестачею бору у грунті пов'язані і такі захворювання рослин, як чорна гниль яблук та кам'янистість груш.

Si Кремній має значення як будівельний матеріал. Разом з кальцієм він бере участь в утворенні кісточок і деревних частин. Що стосується хлору, то деякі рослини потребують його (наприклад, селера), але для більшості рослин він протипоказаний, оскільки погіршує господарсько корисні ознаки. Найбільш уразливими бувають виноградна лоза, ягідні культури, картопля.

Cu Мідь має для рослин таке саме значення, як і залізо; якщо її не вистачає, на листі з'являються білі плями.

Mo Молібден потрібен рослинам у наймінімальніших кількостях, і тому його нестача у більшості з них практично не проявляється, за винятком цвітної капусти, в якої у такому випадку не утворюється головка.

Мікроелементів рослинам потрібно зовсім небагато і буває достатньо їх природного вмісту в грунті. Проте в саду, де в результаті інтенсивного вирощування різних культур витрата поживних речовин підвищена, доцільно час від часу їх поповнювати, вносячи добрива, в яких є мікроелементи, або збагачуючи землю їхнім концентратом.

Служба взаємодопомоги

Саджалка

Десь приблизно в 1953 р. на колгоспних полях саджали кукурудзу ручними саджалками. За день засаджували великі площі. Але тепер, на жаль, ці пристрої забуто. А чи не можна було б відновити їхній випуск для потреб присадибного господарства? Адже ними можна садити не лише кукурудзу, а й соняшник та інші культури. Завдяки таким саджалкам економилося б багато часу і полегшилася б ручна праця.

М. І. КУШНІР,
Дніпропетровська обл., смт Перещепино, вул. Калініна, 43

Багато років вирощую троянди. Перед кожним цвітінням завжди обприскую бордоською рідиною або розчином мила чи тютюновим відваром. Але з цією хворобою не знаю як боротися: серцевина стебла стає коричневою і трухлявіє. Обрізаю пошкоджені місця, але через деякий час серцевина знову темніє. Може, хтось підкаже, що робити?

У. Б. СЕМИК,
м. Львів

У нас на присадибній ділянці завелись гризуни. Таке ж лихо у сусідів. Минулого року не зібрала жодного кілограма моркви. А нині пропало 75% саду, особливо молоді саджанці — гризуни знищили коріння. Що вже не робили — безуспішно. Може, хтось з читачів допоможе нам, поділиться досвідом.

Г. Б. Маркевич,
275700, Чернівецька обл., смт Путила, вул. Молодіжна, 5

Пише вам учень 9 класу, постійний читач «ДСГ». Рік тому почав займатися рослинництвом і вже маю за допомогою журналу насіння від садівників. Також займаюсь у вільний час кімнатними квітами. Справа в тому, що я почав збирати різні види хризантем. Чув від людей, що є в нашій країні дивовижна корейська хризантема, яка розмножується не тільки діленням, а й насінням. Я не маю цієї рослини. Може, хтось з людей поділиться насінням.

Р. Н. Романенко,
245710, Сумська обл., м. Буринь, вул. Миру, 3-а, кв. 2

Прискореним способом

Суниця, як відомо, розмножується не лише насінням, а й вусами. У виробничих умовах, щоб одержати більше розсади цінних, але мало поширених сортів, вуса ділять на окремі частини і висаджують за певними схемами. Найчастіше — 70 × 10—15—20 см або й густіше.

Роздільно-розсадна технологія закладання насаджень суниці має ряд недоліків. Зокрема, садять суницю восени і навесні, коли значна трудова напруга на городі.

Розсаду доводиться довго зберігати, що призводить до її псування, нерідко закладені восени посадки вимерзають. Плодоношення настає лише через 14—21 місяць.

Розроблена у Млієві нова суцільно-флянцева технологія закладання суниць позбавляє садівників від цих недоліків. Завдяки їй прискорюється одержання врожаю.

В чому ж її суть?

У колективних садах можна ефективно використати уже існуючі насадження суниць для «переселення» їх в червні-липні з місця на місце, нерозділеними на окремі рослини вусами, що дозволяє використати і неукорінені розетки. При цьому перша розетка добре укорінюється за 2—3 тижні, після чого вона виконує роль маточної — від неї беруть поживу неукорінені. Схема посадки — 50—70 см ряд від ряду і 10—15 см — у ряду. Укорінені рослини саджають, як завжди, у ямку, поливаючи, а неукорінені — витягують вподовж ряду, приколюючи гачком до землі, або присипають розетки землею і щедро поливають ці місця.

Плантації роблять видовженими двома-трьома смугами, по 2 сорти в кожній. Використавши кожну смугу один-два роки для збирання врожаю, другого літа, як правило, вуси кожного сорту направляють в один бік вільної площі. Восени молоді рослини добре вкорінюються і весною дають щедрий врожай. Якщо ягід на молодих рослинах мало, старі ще й весною третього року плодоносять, і тільки після збирання врожаю маточні рослини викорчовують, а звільнену площу готують для інших культур, здебільшого городніх, з тим, щоб через 2—3 роки повернути суницю на початкове місце. «Мандруючі» суниці досить ефективні: усувають ризик неповноцінного врожаю, зменшують до мінімуму затрати праці на закладання нових площ. Адже рослини вкорінюються самі.

Застосування вказаної технології в любительських садах останнім часом знаходить все більше поширення.

Г. АРТЕМЕНКО

Суцільно-флянцевий кращий

Хочу поділитися результатами освоєння у Московській області суцільно-флянцевого способу висаджування суниці, про який писала Г. О. Артеменко в «ДСГ» у червневому номері за минулий рік.

Суцільно-флянцевим способом посадила сорти суниці Трубадур, Фракуда, Зеніт. На півметровій зеленій смузі саджала рослини одна від одної 30 см, а розрослись в обидва боки до 50 см не розетками, а густиною крайніх кущів. Відстані 30 см було мало, бо навіть 70 см — якраз. Врожай квітконосів щедрий.

Всі насадження перевела на суцільно-флянцевий метод. Рослини знаходились на рівнині та триярусних пірамідах висотою 36 см, котрі легко змінювати через рік на середню смугу. Спека досягала інколи + 37 — 38°С.

Що ж робити?

Бажано знову мати стільки ж ягід і в наступний рік, але саджати нічим. Сорти Холідей, Редгонтлет, Пурпурова, Тайка, Гренада та інші хоч і мали вуса, але навіть до кінця липня не були маточниками. Дехто почав ділити та обрізувати кущі, саджати в миску з рідким перегноєм, гетероауксином і висаджувати при утворені коріння, хоч маточники були неповноцінні.

Спочатку я не знаходила правильного вирішення питання, але потім скористалася порадами Г. О. Артеменко про дворічну посадку: вириваючи кущі з плодоніжками, залишила на місці 5—7 вусів, що не квітли. В ямки з-під кущів вносили по жмені подрібненої календули з тагетесом та відповідну кількість гною. Рослини зрошували розчином, розробленим Тімірязєвською сільськогосподарською академією: 10 л води, 2 г борної кислоти, 2 г марганцівки, 2 кухонних ложки калійного добрива (або півлітра попелу), одну кухонну ложку 5%-ного йоду. Зрошування провади-

ли двічі — через тиждень після садіння і восени. При цьому рослини значно відрізнялись від висаджених раніше.

Доглядаючи рослини, довелося мати справу з сірою гниллю, оскільки вже п'ятий рік сезон дощів співпадав з початком достигання суниць. При такому способі гниль швидше з'являлась на рівному місці, а через тиждень на пірамідах. Терплять більше рослини там, де мало сонця, погане провітрювання. Але при суцільно-флянцевому способі висаджування гниль менше вражає рослини, ніж при звичайному висаджуванні.

Дві жінки засадили сортом Гренада рівні площі: одна звичайним способом, інша — суцільно-флянцевим. В першої було дві двометрові грядки, добриво — рідина зелені, що перебродила в діжці. Це каустична сода (одна склянка на двохсотлітрову діжку), трава, бур'яни після прополки, вода. Використовували по півтора відра на 1 квадратний метр грядки. На першій грядці посаджено звичайним способом 19 рослин, на другій по центру 7 маточників, котрі до вересня розрослися на всю двометрову площу. На першій грядці — 21 квітконос, на другій — 98, сірої гнилі не було. Друга господарка мала грядку площею півтора метра, внесла по півтора відра гною на квадратний метр, зібрала ягід з першої посадки 9 великих кухлів, з другої — 38.

М. Я. ШТЕЙН, *Москва*

---

19 відер полуниць з сотки

Протягом 15 років я вирощувала на дачній ділянці площею три сотих різні овочі, ягоди, квіти. Ніколи не використовувала для боротьби з шкідниками ніяких отрут, а тільки попіл, часник або біологічні препарати — ентобактерин, бітоксибацилін. Та врожаї були прекрасні. Зараз я інвалід I групи, але продовжую вирощувати квіти, і навіть помідори на двох балконах. Люблю допомагати людям, тому хочу поділитися досвідом вирощування полуниць.

Я дійшла висновку, що великоплідність суниць і високі врожаї залежать не тільки від сорту. Головне — дотримуватися правил агротехніки, з душею ставитися до справи. Полуниці не люблять протягів, затінених, надмірно зволожених ділянок. На четвертий рік плодоношення, в липні, їх потрібно пересадити, можна й на тій самій ділянці, де вони росли раніше. Робити це краще поступово. Викопати кущ, розділити на дві або декілька частин (залежно від його розміру), все старе товсте коріння обламати, залишивши лише молоді білі й жовті тоненькі корінці. Листя обірвати, лишити тільки 3—4 маленькі листочки на кожному саджанці.

Потім у затіненому місці розстелити поліетиленову плівку, налити на неї шар води (2 см) і класти на неї розділені саджанці. Зверху теж прикрити плівкою, щоб не обвітрювалося й не пересихало коріння. Після того, як звільниться квадратний метр площі, висипати на неї відро перепрілого (не свіжого!) перегною, 100 г суперфосфату, 10 г сечовини (карбаміду), 20 г сульфату калію або калімагнезії (на піщаних грунтах). До речі, полуниці люблять піщані грунти. Перегній і добрива рівномірно розподіляють по грядці, перекопують, розгрібають граблями. Садити краще в шаховому порядку. Спочатку треба посадити 3 рядки довжиною 70 см на відстані 10 см

один від одного, відстань між рослинами у рядку теж 10 см. Роблять сапкою рівчачок, наливають води, садять у нього суниці, не заглиблюючи сердечко й черешки листочків. Так садять 3 рядки. Потім пропускають 30×30 см і знову садять 3 рядки довжиною 70 см (прогалини роблять, щоб ставити туди ноги, коли збирають ягоди), і так по всій плантації.

Далі треба робити прогалини напроти засаджених рядків, а напроти прогалин засаджувати по 3 рядки довжиною 70 см. На прогалинах можна восени, перед морозами, посіяти редиску, вона дозріє рано навесні, особливо якщо прогалини засипати білим річковим піском. Чим більше посадите кущиків, тим більше буде ягід.

Суниці треба часто поливати, поки відростуть нові листки і добре вкоріняться. Краще полити один раз добре, ніж декілька разів бризкати.

У жовтні перед морозами на площі з суницями розсипають потертий пташиний послід — 250 г на 1 кв. метр, але не більше. Слід пам'ятати, що добрив краще внести менше, ніж більше, щоб не згубити рослини. На другий рік навесні ні вигрібати, ні розпушувати землю на суницях не треба. Так само й тоді, коли їх на зиму засипали листям для захисту від морозу. Дуже корисно засипати попелом і землею.

Перед цвітінням побризкати карбамідом — 1 столова ложка на 10 л води. А як почне цвісти, побризкати борною кислотою — 5 г на 10 л води. За літо разів 3—4 полити з поливальниці на листя рожевим розчином марганцівки. Це позакореневі підживлення. Після останнього збирання врожаю, щоб не росли вуса, треба листя обрізати, залишивши сердечка. Потім полити всю плантацію і засипати попелом (побільше — на сердечка). Днів через 3—4 ще раз посипати попелом і 10 г карбаміду на 1 кв. метр.

Попіл треба заготовляти, спалюючи обрізане гілля, бур'ян. Зберігають його в сухому місці. Якщо потрібні маточні кущі для розмноження, на них залишають розетки — по одній, перший від куща на вусах. Коли на суницях відросте листя, тижнів два треба поливати помірно, щоб накопичувалися поживні речовини. Восени також засипають курячим послідом. Якщо з якихось причин полуниці не пересаджували 4—5—6 років, їх можна омолодити. Зразу після збирання врожаю зрізають гострою сапкою все листя й сердечка, щоб зверху на грунті зовсім не лишилося рослин. Засипають все попелом і 10 г карбаміду на 1 кв. метр. Якщо дуже жарко, зрізане листя не прибирають, аж поки не відросте нове. Поливають щодня. Коли почне відростати листя, старе прибирають і спалюють. Далі все роблять так, як і при садінні полуниць.

Треба пам'ятати одну із заповідей садівника: крім врожаю, нічого з ділянки не виносити. Рештки або спалювати, або перетворювати на компост.

Л. П. БІЛОКОНЬ,
садівник-аматор
314038, м. Полтава, вул. Артема, 24 Б

Суниця—цілюща рослина

Суниці лісові, зелені (полуниці), мускатні (клубника) використовували в сиву давнину. Рослина була відома древнім грекам і римлянам як лікарська, яку заготовляли в дикоростучому стані.

Окультурені суниці вперше з'явились у Франції в XIV ст.,звідки були завезені в Німеччину, Англію і Данію. У XVII ст. в Англію завезли з Північної Америки віргінську суницю, а в XVIII ст. у Францію з Чілі потрапила чілійська суниця, які мали великі стебла, листя, квіти, багряно-червоні, запашні, округлі, кислувато-солодкі ягоди. При схрещуванні зазначених видів у Голландії два сторіччя тому виведено великоплідні садові суниці або, як їх називали, ананасними. У дикому вигляді не зустрічаються, до цього виду належать всі великоплідні сорти, що зараз культивують. На території країни суниці з'явились у підмосковних садах в XVII ст. На початку минулого століття суниця вирощується не як лікарська, а промислова культура.

Осередками суниць на Україні слід вважати деякі місця Чернігівщини, передмістя Черкас, Києва, Харкова, піщані низини Дніпра, Дінця та їх приток.

* * *

Плоди суниць — найперші ягоди сезону, що відзначаються високими смаковими якостями, ароматом, привабливим виглядом і мають надзвичайні лікувальні властивості. В ягодах від 4,5 до 9% цукру, в тому числі половина глюкози; потреба організму у вуглеводах виникає особливо при напруженій мускульній та розумовій праці. Органічні кислоти плодів підвищують виділення шлункового соку та поліпшують травлення; дубильні речовини діють як протизапальні і в'яжучі сполуки; ароматичні речовини сприяють кращому засвоєнню їжі організмом людини.

* * *

100 г ягід суниць містить (у міліграмах) калію — 126, фосфору — 85, кальцію — 41, натрію — 28, магнію — 22, заліза — 13, йоду — 8, аскорбінової кислоти (вітамін С) — 50—120 мг%, Р-активних речовин — 350—750 мг%, фолієвої кислоти (вітаміни B_9) — 0,2—0,6%. Є також вітаміни і провітаміни А, B_1, B_2, Е, РР, К.

Великоплідні садові суниці нерідко помилково називають полуницями. Між тим, за біологічними особливостями, це різні види. В дикому стані полуниці ростуть на луках, схилах, в чагарниках, плоди мають невеликі, запашні, жовто-зелені з червонуватою верхівкою, рідше рожеві і ніколи не бувають червоні.

Суниця в дикому стані зустрічається майже в усій Європі. Плоди невеликі (трохи більші полуниці), м'якоть жовтувато-біла, мають сильний аромат, тому їх ще називають запашними або мускатними суницями.

Суниці лісові ростуть на луках, узліссях, галявинах, серед чагарників. Жителі Полісся багато їх збирають в лісах. Ягоди дрібніші, ніж в полуниці, але мають хороше забарвлення від світлорожевого до червоного.

Ягоди суниці сушать на горищах, відкритому повітрі під навісом. Для цього більш придатні суниці лісові, садові останніх зборів — вони невеликі за розміром і краще висихають. При термічній обробці ягоди втрачають ряд лікувальних властивостей, залишаючись цінним харчовим продуктом.

* * *

Вітамін С (аскорбінова кислота) впливає на клітинне дихання, функціонування кровоносних судин, кісток, суглобів, зубів, засвоєння білків, жирів, вуглеводів. Його нестача викликає швидку втомлюваність, головні болі, сонливість і відсутність апетиту. Запаси вітаміну С в організмі незначні, а добова потреба становить 60—100 мг.

Провітамін А в організмі перетворюється у вітамін А — вітамін росту. Забезпечує нормальну діяльність шкіри, слизових оболонок і сприяє підвищенню протидії организму інфекціям. Особливо необхідний дітям. Має важливе фізіологічне значення для функції зору. Добова потреба 1—1,5 мг.

Залізо — складова частина кров'яних тілець, при його нестачі порушується процес утворення гемоглобіну, виникає недокрів'я. Потреба дорослої людини в залізі — 15 мг на добу. Багато заліза потрібно дітям, особливо немовлятам, оскільки в молоці матері його вміст незначний. Тому з 5—6 міс. потрібно забезпечувати організм дитини надходженням заліза з продуктами харчування.

Фосфор є в кістковій тканині і відіграє особливе значення для зміцнення нервової системи і м'язів.

Кальцій — має велике значення в діяльності нервової системи, м'язів, зміцненні кісток. Його нестача в дитячому організмі може викликати рахіт.

* * *

Суниця — цінна лікарська рослина. В народній медицині (в українській особливо) її вважають ефективною майже від усіх недуг і хвороб, використовуючи ягоди, черешки і листя.

Свіжі ягоди застосовують при захворюванні шлунково-кишкового тракту, гастритах, каменях нирок, цинзі, інших авітамінозах, а також як добрий сечогінний засіб.

Настої з плодів і листя суниці використовують при хворобах печінки, жовчних шляхів, маточних кровотечах.

З висушених плодів готують відвар у вигляді гарячого чаю: 30 г сухих ягід заливають 200—300 мл води, доводять до кипіння і годину настоюють. Відвар п'ють теплим при простуді, проносах і хворобах сечового міхура (по 75—200 мл три рази на день). Дуже корисно вживати відвар для профілактики простудних захворювань та проносів.

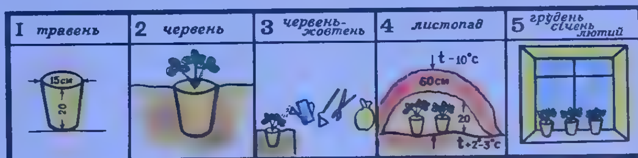
Суниці взимку

Взимку в раціоні людини не вистачає вітамінів. Але цьому можна зарадити, вирощуючи вдома рослини, скажімо, суниці. Зручніше вирощувати їх у горщиках діаметром 15—20 у верхній частині і висотою 20 см.

Влітку відбирають молоді рослини суниць з вусів перших порядків і висаджують у горщики з городньою землею. Висаджуючи, залишають 3—4 найбільш молодих листочки, а листові пластинки більш старого листя видаляють, залишаючи черешки. Після висадження у горшки рослини поливають і ставлять у затемнене місце. Через 2—3 тижні після повного приживлення рослин горшки, щоб уникнути перегріву грунту в них, закопують на сонячних місцях в землю. Горщики розміщують так, щоб вони не затінювали один одного.

Протягом вегетаційного періоду суниці поливають, підживлюють, видаляють вуса, при необхідності обприскують проти шкідників і хвороб, виполюють бур'яни.

В кінці вересня поливи припиняють, щоб рослині дати змогу добре визріти, припинити ріст і підготуватися до зимівлі. В кінці жовтня — на початку листопада горщики викопують і виставляють на рівній поверхні. При зниженні температури до +2—3°С горщики накривають шаром листя до 20 см. Якщо температура знизиться до — 10°С і нижче, ще раз накривають шаром листя до 60 см. Так зберігають до кінця листопада, коли розпочинають вигонку, причому не всіх рослин одночасно.

Перед вигонкою необхідну кількість горщиків заносять у коридор, можна з слабким освітленням, або в теплий погріб, де тримають при температурі +3—4°С. Через тиждень виставляють на підвіконня і при температурі +8—12°С витримують ще 7 днів. На початку третього тижня — при температурі +15°, в кінці — +24°.

Догляд за суницями такий, як і за кімнатними квітами. Перед внесенням у квартиру рослини миють холодною водою.

В період квітування можна робити штучне опилення пензлем для малювання.

Взимку, щоб одержати високий врожай, їх необхідно підсвічувати: продовжити світловий день до 14—18 годин.

Суниці на вікнах або спеціально виготовлених стелажах у вигляді стінки дуже декоративні.

Використовують не тільки плоди, а й листя суниці, з яких готують різноманітні напої. Листя суниці заливають окропом, настоюють 20—30 хв. Такі напари є профілактичним засобом простудних захворювань.

При бронхіальній астмі і кровотечах готують відвар з листя (1—2 столових ложки листя на склянку води) і п'ють по столовій ложці через дві години. Ще краще їсти свіжі ягоди і пити сік по 4—8 столових ложок натщесерце.

Сік суниці використовують при екземах, невеликих ранах, ним очищають обличчя від веснянок, вугрів і лишаїв. Для цього заготовляють спілі ягоди, трохи розминають (обережно, щоб не витік сік), прикладають до пошкодженого місця (на 6—8 год) і забинтовують. Через 3—5 днів пошкоджене місце очищається. Але слід пам'ятати, що лікувати хворих екземою важко, оскільки вона як самостійна хвороба трапляється рідко, часто її початком є інші захворювання.

* * *

Поряд з широким аспектом застосування в народній медицині суниця має переваги перед рештою лікарських рослин, оскільки не шкідлива і не вимагає обмежень при вживанні — її можна споживати стільки, аж поки організм не відчує задоволення в продукті. Але все-таки потрібно пам'ятати, що окремі люди погано переносять суницю: з'являється кропивниця, болі в животі і нудота. Щоб запобігти цьому, ягоди слід вживати з свіжою сметаною, вершками, молоком, цукром, або через 20—30 хв після їди. В окремих випадках вживати суниці не рекомендують. Свіжі ягоди суниці вживаємо протягом місяця. Щоб зберегти лікувальні властивості суниці, застосовують консервування в цукровому сиропі. Вони смачні, багаті вітамінами, не втрачають забарвлення і довго зберігаються. Плоди суниці добре зберігаються після стерилізації.

В. Г. ЛИСАНЮК,
кандидат сільськогосподарських наук,

Даруйте троянди

Розкажіть, будь ласка, про такі чудові квіти, що прикрашають наші міста, як троянди. Як їх доглядати?

Сім'я БЕГМЕНКІВ, м. Тростянець

Досвідом вирощування і догляду за трояндами ділиться квітникар-аматор Галина Іванівна ЛИСА.

Визнаною царицею квітів вважається троянда завдяки своїй красі та аромату. Вона має досить древню і багату історію. Відбитки листя, пагонів і навіть бутонів троянд знайдені археологами у викопних гірських породах третинного періоду, вік яких визначається у 25 млн. років. Дані археології свідчать, що троянда така ж давня культура, як жито чи ячмінь. За багато століть до нашої ери цю квітку вирощували в Китаї, Індії, де існував культ троянди, на Близькому Сході. Очевидно, саме з Близького Сходу чи Малої Азії вона потрапила в стародавню Грецію та Рим, де стала символом краси, їй присвячувалися пісні, вірші. Римляни вінками з троянд прикрашали полководців-переможців, тріумфальні арки, пелюстками вкривали банкетні зали, столи, у палацах били фонтани з трояндовою водою. Трояндове масло використовували у косметиці і медицині, з пелюстків готували варення, лікери, вина.

Однак після падіння Римської імперії, в перші віки становлення християнства поклоніння троянді було оголошене язичницьким культом і переслідувалося. Та з часом інтерес до цієї прекрасної рослини знову поновлюється в Західній Європі, особливо популярність цієї квітки зросла в часи арабських завоювань в південно-західній Європі, а також у Візантії.

Через Візантію і Болгарію троянди потрапили і до Київської Русі. А в Криму вона культивувалася ще в стародавніх грецьких колоніях.

Планомірна селекція садових троянд розпочалася в XIX ст. Вважається, що вперше виведенням нових сортів троянди почали займатися у Франції. Науковим центром розведення троянд у Росії став Нікітський ботанічний сад на південному березі Криму. Тут у 1812 р. Х. Х. Стевеном була створена колекція троянд, яка спочатку налічувала близько 100 сортів, а вже на початок XX ст. зросла до 2600 сортів.

Нині в світі існує приблизно 30 тисяч сортів троянд. Всі вони поділяються на більш ніж 30 садових груп. Найпоширеніші є такі: паркові, чайно-гібридні, поліантові, плетисті, грандіфлора, флорибунда, мініатюрні, а також виведені в кінці 70-х років так звані грунтопокривні троянди — повзучі кущі з довгими (до 4 м) пагонами, які густо вкривають землю, та клаймінги — плетисті форми чайно-гібридних, флорибунда та грандіфлора.

Трояндами займаюся вже 10 років. Маю ділянку в Ніжинському районі Чернігівської області. Ростуть вони прекрасно, щороку цвітуть, майже не хворіють.

Троянди — квіти тепло- і світлолюбні. В тіні перестають цвісти і сильно пошкоджуються грибковими захворюваннями, на добре освітлених ділянках зацвітають раніше, квітують рясно і тривалий час, інтенсивніше проходить визрівання пагонів і бруньок. Але деякі сорти погано переносять спеку і прямі сонячні промені, від яких вигорають або запікаються квіти (наприклад, Дам де Кер, Гавот, Паскалі, Антігона, Каріна, Нью Дей, Нігретт, Отем).

Троянди треба захищати від північних і північно-східних вітрів деревами або будівлями. Найкращим місцем для висаджування троянд є ділянка з невеликим ухилом (8—10°), орієнтована на південь, південний схід, південний захід. Не варто висаджувати троянди в глибоких низинах, де немає циркуляції повітря.

Найкращим для троянд грунтом є чорнозем. Непогано троянди ростуть на суглинистих грунтах, багатих гумусом, добре розпушених. Важкі глинисті грунти необхідно дренувати, додавати пісок, перегній, компост або торф. Легкі піскові грунти потрібно збагатити компостом та органічними добривами.

Коріння троянд глибоко залягає в землі, тому грунт перед висаджуванням готують дуже ретельно. Ями викопую на глибину 40—50 см, в кожну всипаю 4—5 кг перегною, попередньо перемішавши з землею. Найкраще висаджувати троянди восени. Перед садінням кущі обрізую (потрібно вибрати 3—4 сильних пагони і вкоротити їх приблизно на 10—15 см, залишаючи 2—4 бруньки). Коріння також підрізую, зрізую пошкоджені корені, залишаючи дрібні розгалуження, перед садінням коріння краще занурити в суміш рідкої глини з коров'яком. Якщо для троянд відвели певну ділянку, то краще висаджувати їх рядами, це полегшить обробку і вкриття на зиму. Чайно-гібридні троянди висаджую на відстані 40—60 см у ряду і 60—70 см між рядами, флорибунда і поліантові — відповідно 25—30 і 50—60 см, плетисті і штамбові — 50—100 і 150—200 см.

Висаджуючи троянди корені рівномірно розміщую в ямі, щеплені саджу на таку глибину, щоб після поливу місце щеплення було на 3 см нижче поверхні грунту. Після поливу квіти підгортаю землею, яку відгрібаю, коли бруньки підуть у ріст.

Поливаю троянди з весни раз на тиждень. У перший рік після висадження не підживлюю. Пізніше роблю це регулярно. Підживлюю розведеним коров'яком, який перебродив 3—4 дні. Іноді додаю і мінеральні добрива, в першу чергу азотні у вигляді аміачної селітри. Роблю це звичайно навесні після

зняття захисного покриву й обрізування. Потім — на початку цвітіння, під час росту пагонів. Приблизна норма на 1 м² — 20 г аміачної селітри, 30 г суперфосфату, 10 г калійної солі. Азотними добривами припиняю підживлювати в кінці липня, у серпні для кращого визрівання пагонів вношу калій і фосфор та зменшую полив. Поливаю у спеціально викопані на відстані 20—30 см від рослини канавки, які роблю впродовж рядів висаджених квітів з обох боків (туди ж краще заливати і розведені добрива).

Обрізую троянди щороку навесні, влітку і восени. Весняне обрізування основне — завдяки йому формується кущ, забезпечується ріст і цвітіння, його строки й інтенсивність. Після садіння рослину обрізую, щоб коріння могло забезпечити її ріст. Обов'язково видаляю слабкі, хворі, пошкоджені корені і пагони, а також пагони, які ростуть всередину куща. Навесні, коли мине загроза приморозків, повністю вирізую під корінь пошкоджені морозом, а також старі і сухі пагони. Ті, що залишилися, обрізую так, щоб надати кущу гарної форми. Щоб одержати великі квітки на сильних високих пагонах, роблю коротке обрізування — на пагоні залишаю 2—3 бруньки. Обрізую гострим ножем або секатором над зовнішньо розвиненою брунькою на висоті не менше 0,5 см. При короткому обрізуванні цвітіння настає дещо пізніше. Щоб одержати інтенсивне масове раннє цвітіння, пагони обрізую над 8—12 брунькою. Коротко обрізують і виснажені кущі, які погано перенесли зиму. Влітку обрізую для того, щоб регулювати ріст і рясність цвітіння. Щоб одержати великі квіти на високих рівних пагонах, прищипую верхівки пагонів і пасинкую. Вирощуючи троянди на зріз, квіти зрізую, залишаючи на пагоні 2—3 розвинутих бруньки. Квітки, що відцвіли, видаляю разом з двома верхніми бруньками, але восени цього робити не слід, щоб не викликати розвитку верхніх бруньок. Обрізую троянди перед укриттям на зиму. Молоді рослини інколи дають пагони підвою нижче місця щеплення, які швидко розвиваються і можуть призвести до загибелі щепи. Такі дикі пагони вирізую тільки-но вони з'являться. Для цього відгортаю землю біля кореневої шийки куща і вирізую пагін біля самого початку, потім знову загортаю землю.

Укриваю троянди з настанням морозів — 3—6°С при сухій погоді. В наших умовах найбільш простим і дешевим способом захисту рослин є вкривання землею на висоту не менше 20 см. Для укриття можна використовувати також тирсу або каркаси з утеплювальним матеріалом (поролоном, плівкою, папером). Каркас роблю з дерев'яних паличок або товстого дроту заввишки 50—60 см у вигляді решітки (квадрат 30—40 см), причому рослини присипаю землею на висоту 7—10 см, у міжряддя кладу соснові гілки. Навесні, як тільки мине небезпека приморозків нижче —3°, рослини розкриваю.

Штамбові троянди висаджую без заглиблення, попередньо забивши у яму кілок висотою штамба. Обрізую їх так, як і відповідні кущові. Дикі пагони, що з'являються не лише біля коренів, але й на стовбурі штамба, відразу ж видаляю. Перед укриттям на зиму штамбові і плетисті троянди нахиляю до землі, пагони вкладаю на соснове гілля і зверху прикриваю лапником, папером, плівкою. Штамби потрібно нахиляти обережно, щоб вони не зламалися, крона не повинна бути нижче рівня грунту, оскільки в заглибинах може накопичуватися вода і пагони загниватимуть.

Трояндове варення

1 склянка пелюстків троянди, 2 склянки цукру, 1/2 лимона або лимонної кислоти.

З пелюстків троянди зрізати жовті кінчики. Накласти їх тісно у склянку. Висипати пелюстки до миски, всипати цукор, добре втерти ложкою, додати сік з 1/2 лимона або лимонної кислоти до смаку. Скласти до банки, зав'язати. Зберігати в темному прохолодному місці.

Це варення можна приготувати і на сиропі. Підготовлені пелюстки дати до сиропу *(2 склянки цукру на 1 склянку води)* і варити на легкому вогні до прозорості.

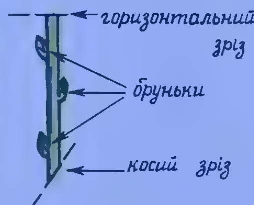

Виростіть саджанці

Саджанці троянд можна виростити самому, а саме як, я розповім.

Починаючи з жовтня біля установ, підприємств, у парках відпочинку починають обрізувати на зиму кущі троянд. Треба тільки підійти до робітників, що займаються обрізкою і, спитавши дозволу, вибрати міцні і зрілі гілочки. Все одно обрізані гілки троянд будуть спалювати.

Далі я роблю так. Приношу гілочки додому і, обірвавши все листя, прикопую в затишному місці присадибної ділянки на глибину 20 см. Коли верхній шар грунту підмерзне, прикопані гілочки вкриваю листям, а взимку — ще товстим шаром снігу. З осені готую яму розміром 1×1,5 м і глибиною 50 см, яку вкриваю гілками, а зверху листям, а потім і снігом. Також (з осені) вношу в льох чотири відра родючого грунту і півтора відра річкового піску. Навесні, як тільки зійде сніг, відкриваю яму і, накривши її плівкою, залишаю на три-чотири дні, щоб яма нагрілась, після чого, знявши плівку, насипаю в яму два відра тирси або торфу, потім чотири відра родючого грунту, а зверху пісок і знову вкриваю плівкою. Кожного ранку кімнатним термометром перевіряю температуру грунту (термометр встромляю в пісок). Коли температура грунту буде 8—10° тепла, я викопую гілки і, промивши їх у воді, нарізаю живці довжиною 10 см. Живець повинен мати 2—3 бруньки, верхній зріз має бути горизонтальний над брунькою, а нижній — відразу ж під брунькою — косий (див. рисунок).

Нарізані живці висаджую в парничок косим зрізом у пісок на глибину 2—3 см. Потім пісок зволожую з лійки, і вкриваю парник плівкою, краї якої притискаю цеглою або землею. Через деякий час бруньки прокинуться і почнуть рости. Треба тільки своєчасно зволожувати пісок. Коли верхівки молодих пагінців досягнуть плівки, я ставлю дуги з дроту і зверху знову вкриваю плівкою. Якщо живці ростуть, то це означає, що вони укорінилися, а якщо жовкнуть і не ростуть, то не укорінилися. Їх треба витягти і спалити. Укорінені живці, якщо посмикати легенько, вже не витягуються з піску, але цього краще не робити, бо можна пошкодити корінці. Молоді рослини регулярно поливаю теплою водою і два рази на місяць підживлюю коров'яком або розчином пташиного посліду (1:20). Через два місяці після висаджування живців знімаю плівку. Молоді рослини прямо на очах ростуть і розростаються. Деякі кущики вже починають викидати бутони, але як би не хотілось вам побачити перші квіти, обов'язково треба вищипувати бутони. Бутонізація і цвітіння дуже знесилить молоду рослину, і вона не зможе перезимувати.

Восени, коли грунт почне підмерзати, треба кущики вкрити листям і тирсою. Кущики залишити на місці, пересаджувати не треба. Взимку ще потрібно вкрити снігом.

Навесні, коли зійде сніг і мине загроза заморозків, можна зняти плівку і пересадити квіти на постійне місце. Бажано знову вищипати бутони і тільки в серпні можна дозволити собі побачити перше цвітіння вирощених власними руками троянд. Для цього на кожному кущику в кінці серпня залишити по 2—3 бутони, а інші вищипати. Через деякий час троянди розквітнуть. Після цвітіння перших квітів новоутворені бутони і молоді пагінці слід вищипати, щоб рослина краще підготувалась до зимівлі. Троянди перші 2—3 роки схильні до вимерзання, тому на зиму їх треба добре вкривати. Наступної весни вже можна не вищипувати бутони, і кущики забуяють різнокольорною веселкою.

Найвищий процент укорінення дають поліантові, гібридно-поліантові, мініатюрні і плетисті троянди, найменший — чайні і чайно-гібридні.

М. В. ГАРУС
Чернігівська обл., с. В. Листвен

Подорожник

На Україні росте 15 видів подорожника, але використовують головним чином, три: великий, середній і ланцетовидний.

Подорожник — одна з найпопулярніших рослин у народній медицині. Його листя широко застосовують при ударах, порізах, наривах, запаленнях шкіри, чиряках. У стародавній Греції, Римі, Персії, Месопотамії дуже високо цінували подорожник як відхаркувальний, очищувальний засіб. За його допомогою зупиняли внутрішні кровотечі.

Здавна застосовували компреси з соку подорожника для лікування злоякісних пухлин. При раку шлунка суміш дрібно порізаних свіжих листків подорожника з цукром (порівну) настоюють у теплому місці протягом двох тижнів. Цей сік вживають 3—4 рази на день по столовій ложці за 20 хв до їди.

У сучасній медицині препарати з подорожника також займають не останнє місце як кровоочисні засоби. Препарат з листя вживають під час запалення слизових оболонок порожнини рота, шлунка тощо.

Подорожник — рослина багатогранного використання: цілюща, збуджує апетит, підвищує життєвий тонус, їстівна. Незамінна для мандрівників, туристів, геологів, мисливців, рибалок. Поранена рука або нога, людина натерла мозолі, боляче вдарилась, здерла шкіру, обпеклася, її вкусила комаха чи доймає фурункул — листя подорожника, трохи пом'яте й прикладене до хворого місця, тамує біль і, головне, лікує. Стомлений тяжкою дорогою, знесилений — настій з листя цієї рослини відновить працездатність, енергію, підбадьорить. Набридла консервована їжа — те саме листя слугує для приготування гострого й збуджуючого салату. Для цього треба мати небагато солі й олії. Якщо виникне потреба й бажання надати салатові з подорожника ароматичного присмаку, слід додати трохи листя щавлю або кропиви, дикої цибулі або часнику, листя чи розтертих плодів барбарису, соку з недозрілих плодів терну.

Усі перелічені властивості дають підставу назвати подорожник не «слідом від ноги» чи «ступнею людини», а її вірним і незмінним супутником у дорозі, мандрівці, в житті.

Ю. БЛИЗНЕЦЬ

Смородина золотиста

У природі й на городі

В дикому стані росте в Північній Америці. Введена в культуру в кінці XIX ст., тоді ж завезена в Європу як декоративна і ягідна культура. Створені сорти мають високі декоративні якості, адже смородина золотиста росте у вигляді невисокого, до двох метрів, компактного куща з світлозеленими, дрібними трилопатевими листками. Квітки дрібні, зібрані в компактну китицю. Чашечка квіток має яскраво-жовте забарвлення, а віночок — оранжево-червоний, вони запашні, містять досить багато нектару. Рослини не вибагливі до грунту, витривалі проти задимлення і пилу, тому їх широко використовують для озеленення населених пунктів. Виведені також високоврожайні сорти, які варто вирощувати на присадибних ділянках та в колективних садових товариствах. Адже поряд з невибагливістю і витривалістю, що характерно для цього виду смородини, вона має досить великі ягоди, майже до сантиметра в діаметрі. За вмістом вітаміну С вони мало поступаються ягодам чорної смородини, особливо великоплідним сортам, і значно переважають порічки. В плодах смородини золотистої є й інші вітаміни, до 8 % цукрів і порівняно мало органічних кислот. Отже, вони солодші від ягід інших смородин, мають тонку шкірочку і їх можуть вживати люди з підвищеною кислотністю шлункового соку. Під час тривалих дощів у період достигання ягоди тріскаються, їх не можна довго зберігати достиглими, а залишені на кущі перестиглі ягоди осипаються. Можливо через цю єдину ваду чорна смородина не набула належного поширення в промисловому ягідництві. Про врожайність цієї культури можна судити з фото, яке зроблене в Любомльському районі Волинської області, де рослина росте на супіщаному грунті, майже без догляду і дає по 7—8 кг ягід з куща кожного року. Рослини добре плодоносять не один десяток років навіть без обрізування і видалення старих гілок, адже, на відміну від смородини чорної, молоді гілки цієї смородини добре плодоносять 6—7 років. Плоди і рослини в цілому майже не пошкоджуються шкідниками і хворобами. Гірше плодоносять у густому затінку, без сонця ягоди не зафарбовуються в бурий колір і залишаються блідими і дрібнішими, як у смородини білої.

Смородина золотиста розмножується поділом куща, відсадками, здерев'янілими та зеленими живцями і насінням. Найлегше і масово розмножують живцями. Їх заготовляють у кінці зими та на початку весни, але до розпукування бруньок, і зберігають у холодному місці до настання теплих днів. Перед висаджуванням у шкілку живці довжиною 10—15 см з п'яти-шести бруньками кілька днів витримують у воді. Нижній зріз роблять косим зразу під нижньою брунькою, верхній — над верхньою. Живці висаджують у легку землесуміш. Шкілку розміщують у добре захищеному сонячному місці і добре зволожують та прикривають поліетиленовою плівкою або склом. Коли бруньки на живцях розпустяться і почнеться ріст, рослини слід привчати до звичайного повітря, на деякий час піднімаючи один з країв плівки. В похмуру погоду вкриття можна знімати зовсім, а у суху спекотну — рослини слід притінювати... Через деякий час з живців вкриття можна зняти зовсім. На першу зиму молоді рослини можна трохи утеплити. Наступної весни їх саджають на постійне місце і через 2—3 роки збирають перший врожай.

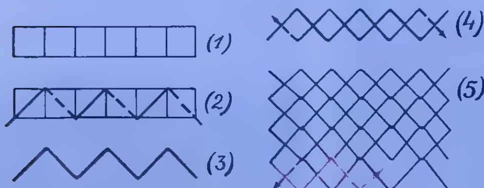
П. ВАВРИШ

Плетіть сітку самі

До Служби взаємодопомоги «ДСГ» звернувся киянин Ю. Ю. Піжуров з проханням до читачів розповісти, як виготовляти сітку для огорожі в домашніх умовах. До редакції надійшло багато листів з описом різних способів плетення сітки. Ми відібрали два найпоширеніших, і найкраще та найзрозуміліше описаних. Перший спосіб — плетення сітки вручну, ми подаємо за листом С. А. Решетицького з м. Кузнецовська Ровенської області. Він надзвичайно простий і доступний усім.

Потрібно взяти металеву шину довільної ширини (вона залежить від розміру комірки майбутньої сітки) і довжиною 70—80 см, наприклад, алюмінієву. Технологія виготовлення сітки така (див. рис):

На шину наносимо поділки через рівні проміжки (1); рівняємо дріт потрібного діаметра;

притримуючи лівою рукою кінець дроту на першій поділці, навиваємо його (2) і поступово зсовуємо з шини, аж поки не закінчиться заготовка з дроту. У такий спосіб виготовляємо десятки, а то й сотні хвилястих заготовок (3).

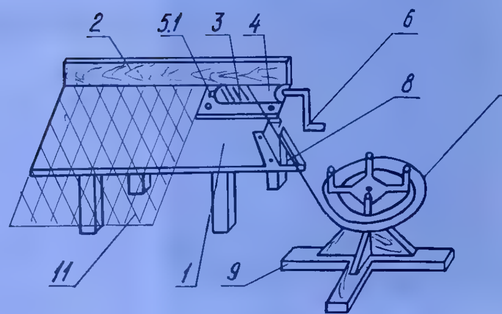
Заплітаємо сітку на рівному майданчику чи підлозі. Одну хвилясту заготовку кладемо на підлогу і заплітаємо за неї другу, обертаючи її навколо своєї осі (4). Запливши одну заготовку, заплітаємо наступну, і так доти, поки сітка не буде готова (5).

Зрозуміло, що розміри комірки сітки залежать від ширини шини і відстані між позначками на ній, а висота — від довжини заготовки з дроту.

Подібний спосіб плетення сітки пропонують також Л. М. Борисюк із Новоград-Волинського Житомирської області, О. В. Артеменко з Києва та багато інших читачів.

Другий спосіб плетення сітки — механізований. Він високопродуктивний і тому його доцільно застосовувати тоді, коли потрібна велика кількість сітки. Описуючи спосіб, ми використали листи Є. М. Гумініловича з м. Калуша та Т. Н. Кириченка з с. Битків Надвірнянського району Івано-Франківської області, В. В. Лещенка з с. В. Балка Диканського району Полтавської області, П. Я. Матвіїва з м. Вілицького Донецької області, Л. Я. Свириденка з м. Харкова. Креслення пристрою Є. М. Гумініловича.

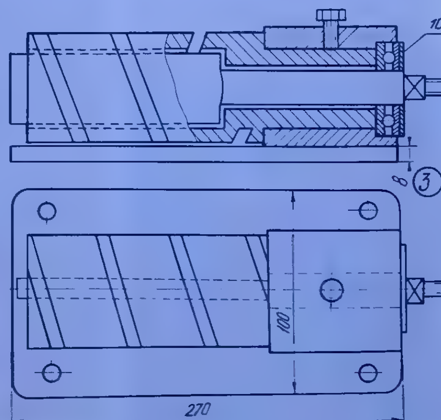
Пристрій для плетення сітки

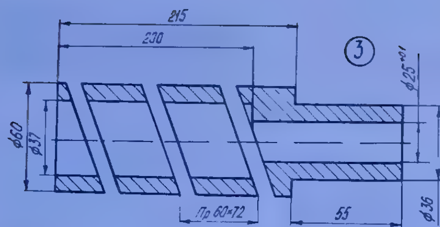

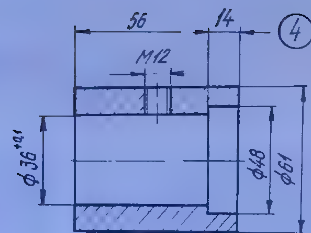
1. *Стіл.*
2. *Бортова дошка (для направлення сітки).*
3. *Металевий циліндр з гвинтовою проточкою. Крок за розміром комірки сітки.*
4. *Втулка кріплення циліндру з упорним підшипником № 808205.*
5. *Лопатка вигнута.*

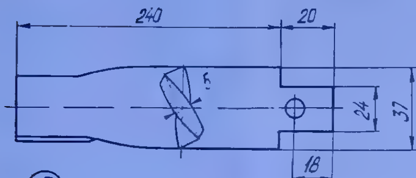
5—І. *Лопатка пряма.*

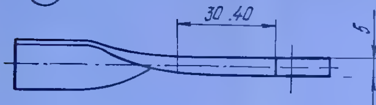
6. *Корба.*
7. *Моток дроту.*
8. *Пристрій для натягування дроту.*
9. *Підставка для дроту.*
10. *Шайба упорна.*
11. *Сітка.*

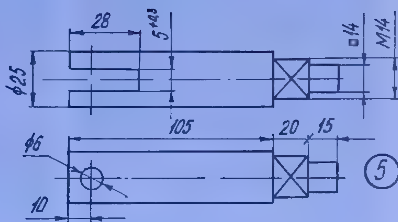

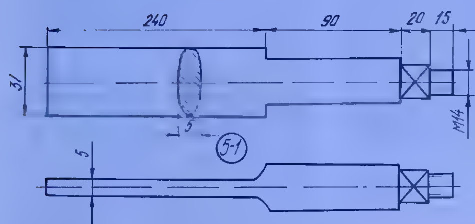

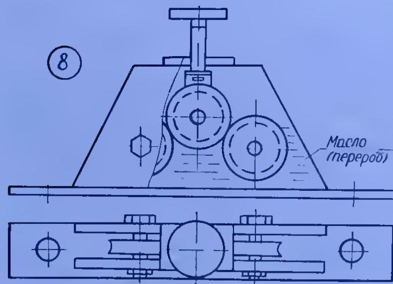

Із рисунків видно, що конструкція пристрою нескладна і його можна виготовити у будь-якій майстерні, де є токарний верстат. Якщо виготовляти за даними розмірами, то комірки майбутньої сітки становитимуть 52×52 см. Змінюючи розміри та крок гвинтової проточки циліндра, змінюватимуться й розміри комірок та їхній вигляд. Вони можуть бути не лише прямокутними, а й ромбічними. Підшипник на пристрої не обов'язково мусить бути 808205. Якщо у вас є інший, поставте його.

Пристрій має ручний привід, але можна значно полегшити роботу, приладнавши до нього електродвигун.

Ширина гвинтової проточки мусить відповідати діаметру дроту, з якого виготовлятиметься сітка.

Якщо дріт сталевий, то потрібно вставляти у пристрій вигнуту лопатку. Її робочу частину виготовляють із міцної сталі (ресорного листа тощо). Кінець слід трохи провернути навколо своєї осі (як шнек), інакше секція сітки не буде докручена. Щоб дізнатися, чи секція «дотягнута», її слід класти на рівну площину. Якщо середина секції закручена в один чи другий бік — лопатка або недогнута, або перегнута. Отже, треба дорегулювати і все буде як слід.

У разі виготовлення сітки з дроту м'яких металів (мідь, алюміній тощо) використовуємо пряму лопатку

Пристрій для натягування дроту також нескладний. Два ролики діаметром 40 мм на осях внизу і один такого ж діаметру — притискний. У пристрій заливаємо масло перероб або закладаємо густе мастило. Плетуть сітку за допомогою пристою так. Кладуть на верстат гладенький і рівний лист фанери або пластику за розміром, більшим за висоту бажаної сітки. Закріплюють на верстаті пристрої для плетення сітки та натягування дроту. Пропускають кінець дроту крізь пристрій для натягування, згинають його плоскогубцями так, щоб можна було зачепити за лопатку в гвинтовому прорізі циліндра і крутять ручку. Дріт обтискує лопатку, переміщується і сходить по прорізі на поверхню верстата (фанери). Коли секція досягне потрібної довжини (висота майбутньої сітки), її відрізають на виході з циліндра і продовжують крутити ручку. Наступна секція сама зайде у попередню і переплететься з нею. І так доти, поки сітка не буде готова.

Діду, купи козу

Якось наш онук Максимко, другокласник, несподівано для мене поставив вимогу: «Діду, купи козу!»

Попервах я навіть розгубився, але виявилося, що того дня в гостях онука пригостили козячим молоком.

Купувати пішли вдвох. Спочатку господиня дала нам скуштувати по півсклянки молока від тієї кози, яку продавала. На запитання «Ну, як?», Максим підняв вгору великий палець. Отак, уже в пенсійному віці, дякуючи онукові, я став козівником. І не жалкую, бо хоч наша Білочка дає молока лише три літри за добу, головне, що це молоко повноцінне. Та справа не тільки в молоці. Треба бачити, з якою любов'ю Максим подружився з трьома розбишаками-козликами, яких минулої весни привела Білочка. Усім трьом дав імена особисто. Але найбільше любить Чубчика, який при появі онука негайно підходить до нього, стає на задні ноги і проситься на руки. От вам і спілкування з живою природою, з нашими братами меншими.

Не можу не згадати свого давно покійного діда Акилу, який, за його розповідями, будучи молодим господарем (а було це в дореволюційні часи) виписав із-за кордону високоудійних кіз, які давали по сім літрів молока за добу. Для декого такі дані можуть здатися фантазією. Але ж доказом цього може бути наявність таких кіз на племінній козефермі на Полтавщині, де все життя і прожив мій дід (с. Лука Лохвицького району Полтавської обл.).

Була в діда і цікава книжка видання 1912 р. Називалась вона «Коза», автор Урусов. Він, до речі, активно пропагував розвиток козівництва в Росії.

Крім усього іншого (різних порад тощо), запам'яталося із цієї книжки і таке. В далекі часи у Петербурзі існувало благодійне товариство, яке приймало грудних дітей-сиріт і вигодовувало їх козячим молоком ніби й простим, але оригінальним способом. Козу ставили у спеціальний станок і під неї клали дитину, яка смоктала молоко безпосередньо з дійки. Діти росли здоровими. Безумовно, кози-годувальниці щодня проходили санітарну обробку.

Пам'ятаю з книги дані про те, що Німеччина тоді займала перше місце в світі за наявністю кіз на душу населення. Козівництво було поставлене на наукову основу. І якщо коза давала молока менше 5 літрів, то її негайно вибраковували.

Трохи дивним мені здалося те, що хоч кози в Німеччині і славились високими надоями, та все ж козу там чомусь називали (за словами Урусова) «коровою бідняка». І тут принагідно відмітити, що і в нашій країні козу нерідко називали «сталінською коровою», за що дехто платився надто дорого. Я ж особисто вважаю образливими подібні епітети на адресу цієї дуже корисної тварини, молоко якої має не тільки дієтичні, а й лікувальні властивості при ряді захворювань. Отже, я за якнайсерйозніший підхід до розвитку козівництва.

Б. І. ЧЕРЕВКО,
пенсіонер
Волинська обл., м. Нововолинськ

Серпень

Відбуяли луки і пасовища, скошена трава тільки починає відростати, отава з'явиться трохи пізніше. Ось чому в цей час тварин підгодовують городніми відходами, свіжими віниками з лісу.

Вже достигають гарбузи, які за поживністю наближаються до кормових буряків, поступаючись їм лише стійкістю до приморозків та вологи. Корм чудово впливає на колір, аромат та структуру вершкового масла. Гарбузи багаті на каротин і, заготовляючи їх на зиму, можна поповнити раціон вітамінами.

У серпні продовжують заготовляти корми на стійловий період. В лісах можна нарізати і нав'язати віників для підгодівлі кіз, овець, кролів. Збирають корм, звичайно, і у власному саду. Нерідко бояться пускати курей та індиків в садок, щоб вони не поклювали врожай. Однак користі більше, ніж шкоди, бо птиця клює падалицю з черв'яком, насіння бур'янів, знайде чимало шкідників саду.

Доцільно перевірити, чи не гниє сіно в стіжку або в сховищі, якщо складали його у вологу погоду. Адже корм може запліснявіти і, навіть коли плісені буде небагато, смак корму зіпсується. Від запліснявілого, навіть потім висушеного сіна, корови і кози дають гірке молоко. Між іншим, кози, як більш чутливі до запахів, відмовляються їсти такий корм.

Домашня ферма

Період нарощування

У серпні на пасіці зменшується сила (кількість робочих бджіл) бджолосім'ї. В цей час майже на всій території України закінчується головний медозбір.

Протягом 2—3-х діб після закінчення медозбору необхідно відкачати мед, зменшити об'єм гнізда (видаливши не зайняті бджолами рамки), скоротити льотки, утеплити вулик зверху.

Але спека в деякі дні цього місяця ще дошкуляє бджолам,і тому потрібно стежити за їхньою поведінкою. Якщо різко збільшилася кількість бджіл, які махають крилами біля льотка, збираються в купки, звисають у вигляді бороди, то слід збільшити вентиляційні щілини і льотки. На ніч льотки зменшують, за винятком дуже теплих вечорів.

Пасічники борються з осами, які проникають у вулики. Для цього можна використовувати пляшки з-під лимонаду, в які наливають 100—150 г солодкої води. Можна ставити ці пляшки на вулики після закінчення льоту бджіл і забирати їх вранці перед початком льоту. Якщо залишити пляшки на період льоту, у пляшки залазять і гинуть також бджоли.

Відкачавши мед частково чи повністю (не пізніше 15—25 серпня), кожній бджолосім'ї потрібно поповнити кормові запаси на зиму за рахунок цукрового сиропу (1,5 кг цукру на 1 л води). Роздають його тільки увечері теплим (35—37°С) по 3 літри за 1 раз. Підгодовують через день або кожного дня (залежно від сили сім'ї) доти, поки у кожному стільнику не буде 2 кг корму і більше.

В серпні матки відкладають яйця, краще, коли у гнізді є 8—10 кг меду. Бджоли, що вивелися в серпні, найкраще переносять зиму. В цей час проводять обробку проти варроатозу.

В серпні пасіки переводять на посіви поживної гречки, конюшини, соняшника, люцерни. Це дає змогу повноцінно нарощувати бджіл на зиму. В цей час пасічники ремонтують зимівники, просушують їх і білять.

В. Г. ПЕТРУША

На пасіці

Миші, пацюки та їхні родичі

Люди можуть заражатися від гризунів такими хворобами, як туляремія, токсоплазмоз, сальмонельоз, лептоспіроз, геморагічний нефрозонефрит. Ці захворювання найчастіше розносять домові миші, полівки, сірі пацюки, що мешкають у населених пунктах і, шукаючи корм, приходять у будинки, хліви, комори. Нерідко людина може заразитися, споживаючи забруднену мишами або пацюками їжу, воду, готуючи зіпсовані гризунами корми.

Цілком зрозуміло, коли для гризунів поживи немає, вони не житимуть. Ось чому треба все зробити, щоб у приміщенні і на подвір'ї не було сміття і харчових залишків. Зерно і продукти краще зберігати в такій тарі, куди миші не залізуть. Незайве добре посклити вікна в підвалах, або приладнати на вентиляційні труби металеві сітки, забетонувати отвори навколо будівель.

Гризунів знищують різними мишоловками, виганяють з нір водою. Та, мабуть, найдійовіші «засоби» боротьби — це їх природні вороги: кіт, їжак, тхір, ласка, луговий лунь, вухаста сова тощо. Сільська кішка за рік добуває майже півтисячі гризунів і може контролювати територію близько тридцяти соток.

Не слід забувати, що, знищуючи дрібних хижих звірів та птахів, які живляться гризунами, ми боремося з мишами та всіма їх родичами.

Мишей, щурів відлякують деякі рослини, зокрема чорнокорінь лікарський, який розкладають в місцях перебування гризунів свіжим.

М. Г. ШКАРУБА,
доцент кафедри загальної ентомології та зоології УСГА

Б'є без промаху

Не знаю, хто винахідник оригінальної мишоловки, якою користуюсь давно, але ще в довоєнний час мої батьки і сусіди мали такі саморобні пастки, які успішно знищували гризунів. Діє пристрій безшумно і без промаху.

Зробити її нескладно, бо відповідних розмірів не обов'язково точно дотримуватись. Важливо в дерев'яному бруску висвердлити певну кількість отворів, в які кладеться корм-принада. Якщо немає свердла, отвори можна випиляти ножівкою в двох брусках, а потім збити їх цвяхами. Випиляні шматочки з деревини по профілю отворів розрізати, як цього вимагає схема, вкласти у вічко з заднього боку мишоловки і закріпити. Отвори в такому разі не круглі, а трикутні чи ромбоподібні.

Далі слід виготовити з сталистого дроту діаметром 2—3 мм пружини. Щоб одержати спіраль, дріт треба намотати 2—3 рази на металеву трубку діаметром приблизно 30—35 мм, а потім плоскогубцями зігнути один кінець дроту так, як показано на рисунку, а зайве відкусити.

Роботу по виготовленню пружини можна спростити, використавши сталеві прутики більшого діаметра, ніж зазначено вище, а ще краще сплюснутого профілю. Тоді їх просто дугоподібно зігнути. Всі пружини прикласти до бруска, поверх них приладнати металеву пластину з отворами для шурупів і прикріпити ними.

З дроту діаметром 2 мм виготовити скобочки, які утримуватимуть біля вічок бруска дротяні петлі, що зігнуті з м'якого тонкого дроту і закріплені на пружині (див. рис.). А щоб вони не ковзали, зафіксувати двома відрізками пластмасових чи гумових трубок, знятих, наприклад, з ізоляційної проводки.

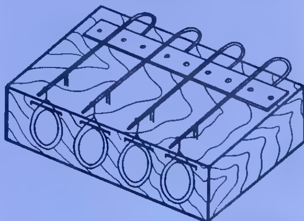
У бруску пробити шилом чи просвердлити тоненьким свердлом отвори для завопікання нитки, яка має перегородити миші шлях до принади. І останнє — фіксатор, який теж робиться з дроту діаметром 2 мм.

Зарядження пастки

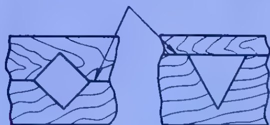
Кінець пружини з ловчою петлею пригніть донизу так, щоб петля попала в зазор між дротяною скобочкою і бруском і обняла контури вічка. Тоді один кінець фіксатора надягніть кільцем на дротину, а другий, гачкуватий, зачепіть за скобочку. Тепер пружина надійно утримується в потрібному положенні.

Далі візьміть голку з товстою ниткою і «прошийте» брусок наскрізь двічі: спочатку від підошви пастки доверху, а потім — навпаки, перекидаючи при цьому нитку через пружину. Кінці нитки надійно зв'яжіть двічі на вузол. Після зарядження всіх вічок не забудьте покласти на дно кожного отвору принаду: підсмажене насіння соняшнику, гарбуза та ін. або шматочки сала.

Загальний вигляд мишоловки (зарядженої)

Лінії з'єднання частин брусків

Так можна випиляти отвори у брусках, коли немає свердла

Дія мишоловки

Миша, почувши запах принади, намагається до неї добратись, але натрапляє на дві натягнуті нитки, які заважають їй. Тоді вона перегризає одну з них, пружина спрацьовує і петлею міцно притискує гризуна до верхньої частини вічка.

Для звільнення вічок від мертвих гризунів достатньо натиснути на пружину донизу.

Р. Д. ТИМОТІЄВИЧ,
Хмельницька обл., м. Красилів

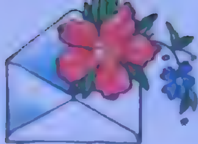
Рослини проти гризунів

Проникаючи у квартири навіть сучасних міських будинків, миші й щурі завдають значної шкоди. Але не менше лиха від гризунів садам і городам, особливо терплять молоді дерева, кущі. Інколи після зими не залишаються бульби топінамбуру, лілій, нарцисів, тюльпанів, які були посаджені восени. Пропоную ефективний спосіб боротьби з гризунами за допомогою отруйних рослин, а саме: вовчого лика, чемериці, блекоти, воронячого ока, олеандра, конвалії тощо. Правда, працювати і готувати засоби з перелічених рослин треба максимально обережно і лише людям, обізнаним з їх дією.

Викопане коріння (можна листя і ягоди) дрібно січуть, товчуть у ступці, ретельно перемішують з борошном або висівками, а краще з несолоним салом чи сиром у співвідношенні: чайна ложка суміші рослин на 15—18 ложок продуктів. Заготовлену принаду кладуть у посудину або на фанеру, накривають від птахів, домашніх тварин і птиці, на ніч ставлять у місцях, де є миші. Відчувши запах продуктів (особливо сала, м'яса, сиру) на відстані, гризуни швидко знаходять і поїдають принаду, що призводить до їх масової загибелі.

Після цього посуд слід прокип'ятити кілька разів, а руки двічі-тричі помити у теплій воді з милом.

І. О. ЛЮБКІВСЬКИЙ

Служба взаємодопомоги

МОЛОДА КАРТОПЛЯ... ВЗИМКУ

Протягом трьох років висаджую картоплю на зиму. Урожай молодої картоплі збираю під Новий рік. Всі, кому довелося їсти її, вважали, що вона вирощена в теплиці. Але на вигляд і на смак вона така сама, як і та, що викопана в червні на городі. Ні, картопля вирощена в звичайних умовах на грядці відкритого грунту.

Технологія у мене така. Викопану восени картоплю зберігаю у звичайних умовах і після садіння її навесні в грунт з тієї, що залишилася, відбираю кращу і створюю їй особливі умови зберігання — вкладаю у картонні коробки, а зверху засипаю попелом, щоб стримати проростання. В такому стані вона зберігається до липня.

В середині липня витягаю картоплю з льоху і протягом двох тижнів пророщую в темному й теплому місці.

Добре пророщену картоплю висаджую 26 липня на земельній ділянці, звільненій після збирання цибулі й часнику, за схемою 30×40 см на глибину 15—17 см. Торік посадив 75 кущів.

Обробіток грунту звичайний. В середині вересня підгорнув. У цей період зелене бадилля приваблює шкідника картоплі — колорадського жука, адже ніде його вже немає. Пробував збирати жука вручну, та це нічого не дало. Тоді обприскав кущі картоплі настоєм листя волоського горіха, після чого жуки не набридали.

В кінці вересня картопля зацвіла. В цей час садовими ножицями зрізав бадилля на висоті 20—25 см від землі і так залишив її до перших приморозків. Як тільки вони почалися, вкрив усю картоплю шаром пилу товщиною 15—17 см (відходи місцевого підприємства, що утворюються при переробці насіння цукрових буряків). Звичайно, краще застосовувати для вкривання торфовий пил. Та обидва вони слабо зволожуються і добре утримують тепло. Зверху розстеляю цупкий папір, з якого виготовляють мішки, придавлюю його камінцями, щоб вітер на зірвав і не розвіяв захисного шару.

Взимку, коли низькі температури, легко можна зняти шар захисного пилу і накопати картоплі, якою охоче поласує ваша родина, адже за якістю вона не поступається молодій.

Залишив десять кущів картоплі до весни. У квітні викопав — вона майже не змінилася, тільки шкірка трохи погрубішала. Всього зібрав урожай нової картоплі близько 40 кг.

Таким чином можна одержати надранню молоду картоплю, та ще й раціонально використовувати землю протягом усього року.

Д. І. ОНІЩЕНКО,
258579, Черкаська обл.,
Шполянський р-н,
с. Лебедин, 2

МАРИНОВАНИЙ ЧАСНИК

Відро часнику, 1 л столового оцту, переварена вода, 700 г яблучного оцту (а якщо немає, то стільки ж звичайного столового), 1 кг столових червоних буряків, звичайна груба сіль.

Головки часнику зачистити до зубців, обрізати корінці так, щоб не відокремлювались зубці, і добре вимити.

Скласти часник в емальоване відро або в скляну чи іншу посудину, що не окислюється. Влити 1 л оцту і холодної води стільки, щоб вона покрила головки часнику. Накрити посудину кришкою або дерев'яним кружечком і поставити на кухні чи в іншому приміщенні, де кімнатна температура.

Через 30—40 діб злити маринад, а часник промити холодною водою.

Підготувати новий маринад такого складу: 700 г яблучного оцту (якщо немає, то стільки ж звичайного столового і додати 4—5 ст. ложок цукру); почистити і стерти 1 кг червоних столових буряків, залити їх 1 л переваренної холодної води, сіль за смаком. Усі ці компоненти добре перемішати (щоб розчинились цукор і сіль) і залити маринадом часник. Дві-три доби витримати на кухні або в іншому приміщенні, де кімнатна температура. Після цього продукт готовий до вживання.

Зберігати найкраще в прохолодному приміщенні, можна і на кухні.

Як зберігати овочі

Коли псується капуста, очищаємо її до свіжих листків (качан не обрізаємо), обгортаємо газетою або іншим папером, що добре вбирає вологу, і ставимо в ящик, як росла, тобто на ніжку. При перезволоженні папір міняємо. Так зберігається до травня.

Часник не обов'язково намочувати у віск чи парафін. Він добре зберігається, коли після просушування його сухі корінці обсмалити полум'ям свічки.

Моркву, петрушку, коли починає псуватись, почистити, дрібно покришити і висушити в духовці на слабкому вогні «до хрусту». Зберігати в скляних банках з капроновою кришкою.

О. Т. ГОНЧАРУК,
Тернопільська обл.

Може хтось допоможе

Я з дитинства залишилася сиротою, інвалід першої групи. Живу одна, нема з ким поділитися радістю і горем. Єдина втіха — збираю книжки, колекціоную календарики, листівки, значки тощо. Може, люди моєї долі, колекціонери відгукнуться, буду дуже рада листуватися з ними.

Любов Кукевич,
280025, м. Хмельницький 25,
п/ск. 818

Садове товариство, в якому я перебуваю, вже котрий рік не може організувати для своїх членів централізованого будівництва будиночків. Кожен будує як уміє й може. А у мене немає для такого будівництва ні часу, ні можливостей, ні фізичних сил.

Порадьте, будь ласка, де, як і коли можна придбати садовий будиночок? Де знайти організацію чи бригаду, з якою б можна було домовитися про спорудження будиночка під ключ?

Н. І. Бугай,
252082, Київ, вул. Осиповського,
21, кв. 17

Як зберігати капусту

На запитання К. К. БІЛЯВСЬКОГО («ДСГ» № 2 за 1990 р.)

Капусту зимових (пізніх) сортів зрізаємо перед морозами, відбираємо тугі, здорові головки, очищаємо від верхнього листя і вкладаємо по декілька штук у целофанові пакети. Пакет кладемо відкритим краєм на папір чи газету, накриваємо також папером і кілька разів проводимо по паперу гарячою праскою, щоб краї міцно склеїлись. Якість склеювання треба обов'язково перевірити: при легкому надавлюванні рукою на пакет з нього не повинно виходити повітря.

Пакети з капустою зберігаємо в підвалі на полицях в один шар, а іноді і в декілька при температурі 0—10°С.

В. К. ЗИМА, В. М. ЗИМА,
326401, Херсонська обл., Скадовський р-н,
с. Антонівка

Так само радить зберігати капусту **Н. В. ЛЕНЗІОН** з м. Києва. Вона ж повідомляє, що квасолю від жучків зберігає у звичайній торбинці, намоченій у солоній воді, і кладе ще туди кілька неочищених зубочків часнику.

Проти капустянки

Капустянка не любить чорнобривців. Раджу висівати їх навколо городу. Восени сухі кущі поламати, розкидати по ділянці і так щороку.

Л. Н. МАССЯ,
Дніпропетровська обл.

Повідомляю всім, хто хоче курей павлівської породи, що їх можна придбати на інкубаторах у Покровці і Василівці Дніпропетровської області.

Т. Н. ГОРБАТЮК,
Запорізька обл.

Пропоную...

...великоквіткові сортові гладіолуси, жоржини, тюльпани.

В. І. Удод,
322010, Дніпропетровська обл.,
м. Новомосковськ, вул. 50 років СРСР, 12

...саджанці вишні повстистої, смородини, лимонника китайського, клематисів, винограду Ізабелла рожева, картоплю Невська та гладіолуси.

В. В. Ганжа,
258600, Черкаська обл.,
смт Лисянка, пров. Шевченка, 9

...малину вітчизняної селекції — Новина Кузьміна, Новокитаївська, болгарської — Рубін, Костінбродська, англійської — Молінг проміс, Молінг Джуре, Проміс експлойт, гібриди малини з ожиною — Кумберленд, Техас, чотири сорти ожини.

В. В. Беспалов,
315502, Полтавська обл., м. Лубни,
вул. Ворошилова, 25/32, кв. 1

...чудові сорти-гіганти суниці: Хуммі Гранде, Зенга Гігана, Лорд, Гігантела Максим та ін., а також багато інших сортів ягідних культур.

О. М. КОВАЛЬОВ,
349940, Ворошиловградська обл.,
м. Сєверодонецьк, вул. Науки, 3-а, кв. 51

...насіння кращих сортів помідорів аматорської селекції Ювілейний Тарасенко, Гібриди Тарасенко, Космонавт Волков, Самі кращі, Лімон-ліана, Де-Барао, Перцеподібні, Банан — всього понад 50 сортів; насіння ремонтантних сортів суниць, 10 сортів огірків, розсаду 20 сортів великоплідної садової суниці Гора Еверест, Лорд, Ельвіра, Бардурела Марала (безвуса), Гігантела, Трубадур, Зеніт та ін.

В. І. ПАЛАМАР,
266024, м. Ровно, аб/скринька 81

...стахіс, насіння помідорів 100 сортів. В обмін на батат, карликові підщепи М 27 та айву «А», цифомандру, динне дерево та інші рідкісні культури пропоную саджанці волоського горіха Ідеал, барбарису, кімнатного гранату, карликові підщепи М 9 та айву «С», кімнатні сорти помідорів, ангурію, люфу, цуккіні, чорнокорінь лікарський, червону й білу сортові порічки

О. С. АЛЬОШИН,
327034, м. Миколаїв,
вул. Миколаївська, 9,
кв. 109

...цибулини тюльпанів, колекційних сортів найновішої селекції (50 сортів).

В. П. КАРПУН,
346751, Ростовська обл.,
Азовський р-н,
с. Самарське, вул. Пролетарська, 79

...цибулини і дітки гладіолусів (50 сортів). Приймаю попередні замовлення.

В. А. ЛЮБАС,
251550, Чернігівська обл.,
м. Корюківка,
вул. Леніна, 250

...насіння помідорів: надранніх — Альфа, Гном, ранніх — Тамбовський, Білий налив, середніх — Рожевий гігант, Лимонліана, Банан, Сливоподібні, Волове серце, а також насіння лагенарії, огірків Родничок.

П. Т. КОНОНЕНКО,
349608, Ворошиловградська обл.,
Старобільський р-н, с. Веселе, вул. Леніна, 71

...колекції сучасних сортів гладіолусів і тюльпанів.

О. С. КОВАЛЕНКО,
316012, м. Кіровоград, вул. Кропивницького,
32, кв. 40

...насіння помідорів 25 любительських сортів; перцю солодкого Піонер (дуже ранній, для відкритого грунту), бульби топінамбура, картоплю ранню Пірмунес, середньоранню Чарівниця, гладіолуси великоквіткові 50 сортів та ін.

Л. І. ДІДЕНКО,
280022, м. Хмельницький, вул. Житня, 72

...насіння помідорів 16 сортів: надранні — Альфа, Гном; ранні — Утро, Прогрес, Пікантний; велетні — Король Лондона, Ананасний, Гібрид-2, Гігант-10, Космонавт Волков, Чорноморський гігант, насіння 6 сортів айстр.

Б. І. КОХАН,
281900, Хмельницька обл.,
Кам'янець-Подільський р-н, с. Слобідка-Гуменецька

...тюльпани кращих сучасних сортів.

М. О. КОБЕРНИК,
258880, Черкаська обл.,
Жашківський р-н, с. Бузівка

...курчат порід кохінхін чорний і голубий, брама світла і темна, фавероль (у період з березня до червня)

В. М. ПОЗДНЯКОВ,
348011, м. Ворошиловград, вул. Звейнека, 12

...саджанці родіоли рожевої, аралії маньчжурської, женьшеня, левзеї сафлоровидної та інших лікарських рослин

Л. І. ВОЛОДЬКО,
224030, Білоруська РСР, м. Брест, вул
Інтернаціональна, 21, кв. 81

Дім сад город 7
1990

У номері:

«Дом, сад, огород» (на украинском языке)

Ежемесячное приложение к журналу Государственного агропромышленного комитета Украинской ССР «Сельские горизонты»

№ 7, июль, 1990 г.
Издается с 1989 г.
Киев, издательство «Урожай»
Адрес редакции: 252054, Киев-54, ул. Павловская, 11-г, тел. 216-05-40.
Ордена Ленина комбинат печати издательства «Радянська Україна», 252047, Киев-47, проспект Победы, 50

Здано до набору 17.05.90. Підписано до друку 19.06.90. Формат 60×90¹/₈. Папір офсетний № 1. Офсетний друк. 2,5 умовн. друк. арк. 12 умовн. фарб.-відб. 3,6 обл.-вид. арк. Тираж 299 100 прим. Зам. 0143
Ціна 40 к.

Адреса редакції: 252054, Київ-54, вул. Павлівська, 11-г, тел. 216-05-40.
Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Текст набрано з застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад»

Пропоную...

.. саджанці троянд кращих сортів і новинок світової селекції (понад 100 сортів).

С. С. ОВЧАРОВ,
334439, Крим, Бахчисарайський р-н, с. Холмівка, вул. Шкільна, 38

...садивний матеріал гладіолусів (до 100 сортів), тюльпанів (до 40 сортів).

А. Д. КИРИЧУК,
259900, Черкаська обл., м. Умань, вул. Інтернаціональна, 4/1, кв. 2

...насіння гарбуза голонасінного, кукурудзи рисової, цибулини гладіолусів (суміш сортів).

О. І. КОНОНОВ,
326243, Херсонська обл., Голопристанський р-н, с. Н. Збур'ївка, вул. Суворова, 23

...насіння ехінацеї, синюхи, собачої кропиви (пустирника), див'ясила, ревіня, живокосту, чорнокореня, люпину багаторічного, фізаліса, звіробою, дягелю, квасолі в'юнкої, термопсису.

Л. В. АНДРЕЮК,
327042, м. Миколаїв, вул. Паркова, 3, кв. 56

...суниці Гігантела (плоди понад 100 г), Лорд, Трубадур, Прем'єр Англії, Кембрідж Ротфорт, ремонтантні — Гора Еверест, Кардинал, Женева, Нове чудо світу; виноград — Дамські пальчики, Магарач та ін.; малина чотирьох сортів (у т. ч. чорна); огірки — Ритова, Топольок, кущові, кабачки Цуккіні, лагенарію, помідори 20 сортів. Ціни помірні.

Г. Ф. ЦУРКАН,
317627, Кіровоградська обл., Ульяновський р-н, с. Йосипівка

Хочу придбати

...курей порід брама та кохінхін.

Сергій СУХИНЯ (школяр),
255248, Київська обл., Києво-Святошинський р-н, с. Тарасівка, вул. Чапаєва, 60

До відома читачів

До редакції з кожним днем надходить дедалі більше листів від читачів із різними побажаннями, пропозиціями, запитаннями. Ми вдячні всім, хто своїми порадами допомагає поліпшувати журнал. Але штатним розписом не тільки відділу листів, а навіть окремого працівника для роботи з ними не передбачено. Тому просимо читачів, які хочуть швидше одержати відповідь на свій лист, присилати конверт з своєю адресою. Це прискорить роботу.

РЕДАКЦІЯ

Серпень

пн	вт	ср	чт	пт	сб	нд
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Наш календар

Цей місяць напоєний сонячними пахощами спілих яблук і груш, огірків і помідорів, солодкого горошку, ранніх сортів динь. Серпень — благодатний місяць, коли з городу сім'я вже збирає все до столу, коли квітник аж світиться від щедрості великих літніх квітів, а на порі — осінні.

Серпень — місяць збору врожаю окремих культур і підготовки до осінніх робіт.

У саду

На початку місяця продовжують збирати яблука і груші літніх сортів, а в кінці місяця приступають до збирання врожаю осінніх. Треба пам'ятати, що збирають не за один раз весь врожай, а двічі і навіть тричі: спочатку зривають найбільші плоди, а через тиждень — решту, причому приблизно за 2 тижні до їх повної стиглості. Досвідчені садівники знають, що слід зривати плоди спочатку з нижніх гілок, а потім з верхніх, так їх менше звалюють додолу. Не можна класти на зберігання цілі яблука з побитими, завдяки чому зменшуються втрати.

Якщо яблука і груші збираються покласти на довготермінове зберігання, то навіть рвуть їх дуже обережно, не тягнуть плід, а обхопивши його весь долонею, трохи піднявши вгору, вказівним пальцем натискують на плодоніжку в місці її зростання з плодовою гілочкою і обережно кладуть у відро чи кошик. У серпні плоди щедро додають у вазі, трапляється, що під тягарем врожаю навіть ламаються гілки. Ось чому у перевантажених дерев яблуками, грушами і сливами гілки підпирають жердинами.

Інколи за турботами на городі забувають виполоти бур'ян у саду, що виснажує грунт і стає причиною майбутнього засмічення ділянки.

Всі опалі плоди не можна тримати під деревами. Їх слід почистити і використати в компоти, посушити, а рештки закопати на півметра в землю.

У серпні збирають сливи деяких сортів (Ренклод, Персикову, Ранню Угорку). Починається збирання винограду.

На городі

Достигають сорти капусти середньої стиглості, а в кінці місяця і пізньостиглі. Звичайно, збирають капусту не всю підряд, а залежно від щільності головки. Дехто вважає, що капусту слід збирати пізніше, глибокої осені. Дійсно, вона тримається до перших приморозків, але тільки та, що пізно висаджена у грунт, а рання перестигає, головка її трїскається і значно швидше псується.

В серпні починають збирати спаржеву капусту (брокколі).

До середини місяця можна висаджувати у грунт розсаду листової, а також пекінської (китайської) капусти.

Посіяну в кінці травня чи на початку червня моркву можна підживити перемішаною із землею сумішшю добрив. Якщо головки моркви виступають з землі, її підгортають. Сіють скорцонеру, яку мають зібрати наступного року.

Посіявши редиску, можна збирати її врожай у вересні чи жовтні. В кінці серпня, коли листя починає полягати, починають збирати цибулю. Приблизно на початку третьої декади серпня прищипують рослини високорослих сортів помідорів, зрізаючи їх верхівки і залишаючи два листки над квітковим гроном. Поступово приступають до збирання динь.

На початку серпня сіють шпинат, який збирають восени.

У серпні можна поласувати кукурудзою, особливо цукрових сортів. Зварені качани смачні тільки ті, що не перезріли. До середини місяця сіють кріп, хоч доспілі рослини вже готові до збирання і використання для засолювання огірків. Збирають парасольки тмину, висушують їх і лущать насіння для зберігання.

Служба взаємодопомоги

Порадьте, як боротися з городніми великими рудими мурашками, які з'являються на ділянці десь у березні. Їх так багато, що неможливо обробляти город, бо дуже кусаються. Хоч тікай.

Г. О. Медведенко,
317000, Кіровоградська обл.,
м. Світловодськ, вул. Робоча, 2, кв. 106

У кімнатних квітах, які поливаю водою з криниці, з'явилися білі черв'ячки. Вони їдять корінь. Що це за черв'ячки і як з ними боротися? І ще одне. Якою водою і як правильно поливати квіти, щоб вони гарно росли і не пропадали.

Л. В. Красноштан,
317255, Кіровоградська обл.,
Новоукраїнський р-н, с. Кропивницьке

Читаю «ДСГ» з першого номера, але не зустрічав, щоб хтось з аматорів поділився досвідом, як приготувати садовий вар. У магазинах його немає.

Н. І. Кругляк,
283100, Тернопільська обл.,
В.-Борки, вул. Щорса, 3

Я — Ілона Кривенок, вчусь у четвертому класі. Вдома вирощую кролів і акваріумних рибок. Про кролів ви в журналі пишете, а про риб немає жодного слова. Хоч би сторіночку для них відвели. Я не знаю, чи правильно за ними доглядаю. Згодовую їм спеціальний корм, але коли він закінчується, даю сухарі магазинні (у пачках). Можна? Ще тримаю в акваріумі чорних водяних равликів. Були і водорості, але вони чогось чорніли і вода ставала липкою. Чому? У мене в акваріумі черепашки і камінці великі та маленькі. Коли я змінюю воду, камінці кип'ячу. Це правильно? Чекаю на поради від досвідчених людей, що тримають акваріумних рибок.

Ілона Кривенок,
326111, Херсонська обл., Високопільський р-н, смт Архангельське, вул. Нова, 9

Індекс 74142

Колекція «ДСГ»: породи, групи, типи

Радянський мардер

Ця порода виведена під керівництвом і за активною участю вірменського вченого, лауреата Державної премії СРСР М. Г. Багратяна. Протягом складного відтворювального схрещування російської горностаєвої породи з помісями шиншили і місцевих кролів і була створена нова порода — радянський мардер.

Виведення цієї породи передусім було продиктовано необхідністю одержати кролів із цінною шкуркою, міцною конституцією, які б відзначалися витривалістю, пристосованістю до кліматичних умов і стійко передавали ці якості потомству.

Радянські мардери відзначаються густим, м'яким волосяним покривом, відмінним блиском і високою якістю шкурки. У них красиве коричневе різних відтінків забарвлення покриву.

Трапляються темно-коричневі з майже чорною спинкою, чорною головкою й кінцівками. Є й світло-коричневі з чіткою каштановою смугою вздовж спини і темно-коричневою спиною.

Основна цінність шкурок цих кролів у тому, що вони без фарбування можуть використовуватися для виготовлення цінних хутрових виробів оригінального забарвлення. Завдяки цим якостям радянський мардер є однією з цінних вітчизняних порід кролів.

Шкурки мардерів дістали високу оцінку і були віднесені до першого сорту.

Радянські мардери, яких розводять на експериментальній базі ВірмНДІТІКа, відрізняються підвищеною живою масою, відмінними шкурками, високою життєздатністю. Жива маса дорослих кролів становить 5,3—5,5 кг, довжина тулуба — 58—64 см, обхват грудей — 36—38 см, жива маса молодняка двомісячного віку — 1,7—1,8 кг, плодючість самок — 7—12 кроленят.

За роки вдосконалення жива маса кролів основного стада збільшилася на 2,2 кг, або на 57,8%, молодняка двомісячного віку — на 0,75 кг, або на 87,9%. Основним господарством для вирощування племінного молодняка є Єреванська експериментальна база. Тут щороку реалізують понад тисячу голів племінного молодняка.

Надалі передбачено вивчати закономірності успадкування ознак м'ясної й хутрової продуктивності, а також спадкову стійкість проти захворювань.

Нині вчені працюють над створенням кролів з коротким волоссям. При цьому застосовують відтворювальне схрещування радянського мардера і «Рекс». Одержано групу кролів шкуркового напряму, що мають укорочений гарний і густий волосяний покрив (м'який і еластичний) з яскравим люстровим полиском, темно-коричневого, коричневого, голубого, бежевого забарвлення, міцною конституцією і відмінним екстер'єром.

Середня жива маса таких кролів — 4,8—5,5 кг, плодючість — 8—9 кроленят у приплоді. Молодняк двомісячного віку важить 1,5—1,6 кг, тримісячного — 2,0—2,1 кг. Кролів з коротким хутром розводять «у чистоті». Проводиться робота і в напрямі збільшення їхнього поголів'я.

ISSN 0235-6368. Дім, сад, город. 1990. № 7. 1—16

